

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМ. Ю.М. ПОТЕБНІ

Кафедра управління та адміністрування

Кваліфікаційна робота(проект)

магістр

(рівень вищої освіти)

НА ТЕМУ: УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА
КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Виконав: студент другого курсу, групи 8.2812-пуа-2-дн
Спеціальності 281 «Публічне управління та
адміністрування»

(код і назва спеціальності)

освітньої програми Публічне управління та
адміністрування

(назва освітньої програми)

Корсік Ярослав Ігорович

(ініціали та прізвище)

Керівник: Фурсін О.О., доцент кафедри управління та
адміністрування, кандидат наук з державного управління

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент Воронкова В.Г., зав.кафедри управління та
адміністрування, професор, доктор філософських наук

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Запоріжжя

2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні
Кафедра управління та адміністрування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
(код та назва)
Освітня програма Публічне управління та адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри д.філос.н.,
проф.Воронкова В.Г. _____
«___» _____ 2024 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ (ПРОЄКТ) СТУДЕНТОВІ (СТУДЕНТЦІ)

Корсік Ярослав Ігорович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проєкту) Удосконалення інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади

керівник роботи Фурсін О.О., доцент кафедри управління та адміністрування, кандидат наук з державного управління

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «01» 09.2023 року № 636-С

2.Строк подання студентом роботи 01 березня 2024 р.

3.Вихідні дані до роботи 1. Формування плану. 2. Формування гіпотези дослідження. 3. Аналіз літературних джерел за останні п'ять років. 5. Методологія дослідження.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1. Теоретико-методологічні засади інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади. 2. Аналітико-дослідницькі виміри напрямів удосконалення інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Фурсін О.О., доцент кафедри управління та адміністрування, кандидат наук з державного управління	01.12.23	
Розділ 2	Фурсін О.О., доцент кафедри управління та адміністрування, кандидат наук з державного управління	01.02.24	
Нормоконтроль	Венгер О.М., к.п.н., доц. кафедри управління та адміністрування		

7. Дата видачі завдання 30 червня 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	З'ясувати теоретичні засади інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади	02.10.23	
2	Сформувати понятійно-категоріальний апарат інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади	21.10.23	
3	Розкрити методи та засоби удосконалення інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади	15.11.23	
4	Виявити діагностику проблем інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади	30.11.23	
5	Дослідити напрями удосконалення інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади	17.12.23	
6	Запропонувати інструменти удосконалення інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади	15.01.24	
7	Обґрунтувати складові сучасних інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади	30.01.24	
8	Розробити практичні рекомендації щодо удосконалення інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади	15.02.24	

Студент _____ Я.І.Корсік
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проєкту) _____ О.О.Фурсін
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ О.М.Венгер
(підпис) (ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Корсік Я.І. Удосконалення інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади.

Кваліфікаційна робота для здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», науковий керівник О.О. Фурсін. Запорізький національний університет. Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М.Потебні. Кафедра управління та адміністрування, 2024.

В кваліфікаційній роботі розглянуто теоретико-методологічні засади інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади ади. Розглянуто особливості напрямів удосконалення інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади. Певна увага приділяється виявленню перспектив і недоліків напрямів удосконалення інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади.

Ключові слова: ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ, комунікаційні технології, ІНФОРМАЦІЯ, КОМУНІКАЦІЯ, ТЕХНОЛОГІЯ.

ABSTRACT

Korsik Ya. Improving information and communication technologies in public authorities.

Qualifying work for obtaining a master's degree in higher education, specialty 281 «Public management and administration», supervisor O. Fursin. Zaporizhzhia National University. Engineering Educational and Scientific Institute named after Y. Potebny. Department of management and administration, 2024.

The qualification work examines the theoretical and methodological principles of information and communication technologies in public authorities. The features of the areas of improvement of information and communication technologies in public authorities are considered. A certain amount of attention is paid to the identification of prospects and shortcomings of directions for improving information and communication technologies in public authorities.

Keywords: INFORMATION TECHNOLOGIES, communication technologies, INFORMATION, COMMUNICATION, TECHNOLOGY.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	11
1.1. Сутність інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади	11
1.2. Теоретичні засади інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади	18
1.3. Зарубіжний досвід застосування інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади	26
Висновки до першого розділу	33
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИКО-ДОСЛІДНИЦЬКІ ВИМІРИ НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	36
2.1. Нормативно-правове забезпечення інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади	36
2.2. Засоби інформаційних та комунікаційних технологій у протидії корупції в органах публічної влади	47
2.3. Діджиталізація як напрям удосконалення інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади	59
Висновки до другого розділу	67
ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	72

ВСТУП

Дослідження щодо удосконалення інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади є надзвичайно актуальними у сучасному світі, оскільки вони можуть значно покращити ефективність, прозорість та доступність послуг, які надаються громадянам. Удосконалення інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади є дуже важливим для забезпечення ефективного, прозорого та сучасного управління, яке відповідає потребам сучасного суспільства. По-перше, у сучасному цифровому світі державні органи повинні адаптуватися до нових технологічних можливостей для забезпечення кращого обслуговування громадян та оптимізації своїх процесів. По-друге, використання передових інформаційних та комунікаційних технологій може призвести до зниження бюрократичних процедур, оптимізації витрат та підвищення продуктивності державних органів. По-третє, вдосконалення технологій може допомогти у забезпеченні прозорості в діяльності державних органів та забезпеченні доступу громадськості до важливої інформації. Вчетверте, зростаюча кількість кіберзагроз може загрожувати інформаційній безпеці державних систем, а дослідження в галузі інформаційних технологій допоможе виявити та запобігти можливим загрозам. По-п'яте, використання інформаційних та комунікаційних технологій може покращити взаємодію між державними органами та громадськістю, сприяючи більш активному участю громадян у процесах управління.

Для удосконалення інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади та створення ефективної інформаційно-комунікаційної системи на нормативно-правовій основі та забезпечення функціонування інформаційного суспільства на основі державної інформаційної політики України необхідно вирішити низку питань, найважливіші з яких: засоби зв'язків з громадськістю мають формувати

позитивний імідж органів державного управління; оцінювання стану та якості комунікаційної політики органів влади та місцевого самоврядування; навчати та розвивати інформаційно-комунікаційну грамотність суспільства; побудувати систему управління документами, яка працює стабільно; інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій до системи державної служби; побудова ефективної інформаційної системи державного управління; впровадження різноманітних засобів електронного зв'язку; удосконалення інформаційної інфраструктури державного управління; подальший розвиток електронного урядування в системі державного управління; застосування ІТ-технологій в українських системах зв'язку; здійснення громадської та місцевої співпраці; електронна взаємодія влади та громади; впровадження та розвиток інформаційно-комунікаційних технологій у процесах прийняття управлінських рішень на всіх рівнях в країні. Врахування та вирішення вищезазначених проблем ставить завдання створити умови для підвищення якості комунікаційного процесу в органах публічної влади і з громадськістю та пом'якшити можливі наслідки недовіри до влади на центральному та місцевому рівнях. Проте інформаційно-комунікаційні технології мають базуватися на комунікаційній інфраструктурі, яка має становити сукупність державних органів та органів місцевого самоврядування, суб'єктів і об'єктів системи управління та зв'язків між ними та забезпечувати комунікаційну діяльність. Водночас органи державного управління та сама громадськість повинні створити у своїх структурах координаційно-комунікаційний центр для виконання функцій «комунікації та взаємодії» та використовувати такі інструменти, як тактичне та стратегічне планування, контроль якості та вдосконалення, регуляторні механізми тощо, які створять умови для сталого розвитку відносин із громадськістю та загального покращення життя громадян.

Інформаційно-комунікаційні технології стрімко розвиваються і увійшли практично в кожен сферу суспільного життя, утворивши самостійне поле зі своїми нормативно-правовими нормами, зв'язками, відносинами,

функціями тощо. Теоретичні дослідження проблем становлення та розвитку системи публічної комунікації в Україні проводили багато вчених, серед яких В.Воронкова, В. Захорський, Ю. Збираник Г. Почепцова, Л. Литвинова, С. Ханущина. Проблематика розвитку інформаційно-комунікаційних технологій є предметом наукових досліджень Н. Грицяк, В. Кузьменко та А.Семенченко. Проте значна частина проблем удосконалення інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади досі не вирішена.

Предметом дослідження є теоретичне обґрунтування удосконалення інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади.

Об'єктом дослідження є процес формування інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади.

Метою роботи є вивчення теоретичних основ формування та реалізації напрямів удосконалення інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади.

Для досягнення поставленої мети були визначені такі основні завдання:

- визначити принципи, завдання та методи інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади;
- розглянути проблеми, що виникають в управлінні інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади;
- проаналізувати світовий інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади;
- провести аналіз системи управління інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади;
- провести діагностування інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади;
- навести основні напрямки удосконалення інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади;
- надати пропозиції щодо впровадження інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади.

У процесі дослідження використовуються загальнонаукові методи та

прийоми, такі як: тематичне дослідження – детальне дослідження теоретико-методологічних засад інформаційно-комунікаційних технологій в органах публічної влади; аналіз і синтез, індукція і дедукція - постановка дослідницьких питань, вивчення і з'ясування об'єктів дослідження; статистичний, техніко-економічний аналіз - узагальнення факторів і показників ІКТ в органах публічної влади; експертний та ієрархічний аналіз – дослідження стратегій оцінки ІКТ в органах публічної влади; системний аналіз - дослідження моніторингу інформації та комунікації в органах публічної влади, організаційно-методологічні засади технологічного потенціалу; графіка – інтуїтивно зрозуміле та схематичне представлення результатів теоретичних і практичних досліджень; факторний аналіз – оцінка ефективності інформаційно-комунікаційних технологій в органах публічної влади.

Інформаційною базою дослідження є сучасна економічна теорія, державне управління, результати наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних учених, основні положення законів України, постанови, рішення уряду з найважливіших питань регулювання інформаційно-комунікаційних технологій в органах публічної влади, офіційна статистика державних органів та особиста колекція первинних матеріалів автора.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в практичних рекомендаціях щодо вдосконалення інформаційно-комунікаційних технологій в органах публічної влади.

Практичне значення отриманих результатів полягає у наданні конкретних рекомендацій, що створюють вагоме підґрунтя для формування інформаційно-комунікаційних технологій в органах публічної влади.

Матеріали робіт та результати досліджень схвалюються на всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема в міжнародній науково-практичній конференції «Формування цифрових компетентностей у процесі викладання дисциплін «цифрової гуманітаристики» та управлінсько-економічного циклу в умовах діджиталізації» 22-23 листопада 2023 року.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

1.1. Сутність інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади

Інформаційно-комунікаційні технології та їх застосування мають місце не лише в роботі великих компаній, ритейлерів або ІТ-компаній, а й у діяльності громадських організацій, в роботі місцевої влади та в органах публічної влади. Ступінь лояльності та довіри громадян до діяльності органів публічної влади значною мірою залежить від впровадження, використання, розвитку та поширення інформаційно-комунікаційних технологій на всіх рівнях управління.

Розвиток електронної комерції сприяв практичному застосуванню таких технологій у роботі органів публічної влади, зокрема створенню та функціонуванню Інтернет-представництв для поширення публічної інформації та підвищення ефективності державних послуг. Нині не лише державні, а й місцеві органи все більше уваги приділяють ролі інформатизації в оптимізації громадської діяльності та державного управління з урахуванням потреб і побажань громадян. Робота державних сайтів забезпечує повну участь громадян у громадських справах і процесах прийняття рішень, ефективний обмін інформацією, підвищення якості та стандартів надання державних послуг, обговорення та прийняття спільних управлінських рішень [2].

Інформаційні та комунікаційні технології (ІКТ) в органах публічної влади відіграють важливу роль у покращенні процесів управління, забезпеченні доступу громадян до послуг та інформації, а також у

забезпеченні прозорості та ефективності управлінських рішень. Ось деякі аспекти їх сутності представлено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1 - Сутність інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади

Ефективне управління	ІКТ допомагають впорядковувати, зберігати, обробляти та аналізувати великі обсяги даних, що дозволяє управляючим органам приймати обґрунтовані та ефективні рішення;
Поліпшення послуг для громадян	застосування ІКТ в управлінні дозволяє забезпечити швидкий та зручний доступ громадян до різних адміністративних послуг, зменшуючи час на їх отримання та спрощуючи процедури;
Забезпечення прозорості та відкритості	ІКТ можуть бути використані для забезпечення прозорості діяльності урядових органів, зокрема, шляхом оприлюднення інформації про рішення, бюджетні видатки та інші важливі аспекти роботи;
Підвищення ефективності адміністративних процесів	впровадження автоматизованих систем управління допомагає спростити адміністративні процеси, зменшити бюрократію та знизити ймовірність помилок;
Підтримка комунікації та співпраці	ІКТ забезпечують засоби для ефективної комунікації як у межах органів публічної влади, так і між ними та громадянами, підприємствами та іншими зацікавленими сторонами;
Забезпечення кібербезпеки	Оскільки органи публічної влади містять важливу та чутливу інформацію, важливо використовувати ІКТ для забезпечення кібербезпеки та захисту цієї інформації від несанкціонованого доступу

Отже, сутність інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади полягає у їх використанні для покращення управління, забезпечення доступу до послуг та інформації, підвищення прозорості та ефективності, підтримки комунікації та забезпечення кібербезпеки.

У загальному вигляді під «інформаційно-комунікаційною діяльністю» розуміють процес передачі інформації від джерела до одержувача з використанням каналів передачі інформації від організацій до користувачів (громадян) і прийом зворотного зв'язку двох учасників цього процесу.

О.А. Дегтяр запропонував визначення «інформаційно-комунікаційної діяльності в державному управлінні, як існування системи обміну інформацією між державними органами та громадянином, організаціями різних організаційно-правових форм за допомогою спеціальної системи засобів, каналів та форм; а також як існування певної соціальної взаємодії з певними характерними властивостями і ознаками, яка має вплив на поведінку

громадянина та роботу інститутів державної влади заради досягнення певної мети» [5].

Інформаційно-комунікаційна діяльність (ІКД) – це процес збору, обробки, передачі та розповсюдження інформації між внутрішнім і зовнішнім стейкхолдерам з метою забезпечення ефективного функціонування організації та взаємодії з громадськістю. В органах публічної влади ІКД відіграє важливу роль у забезпеченні ефективного функціонування та взаємодії з громадськістю.

Основні аспекти інформаційно-комунікаційної діяльності в органах публічної влади включають:

- збір інформації (органи влади збирають різноманітні дані та інформацію щодо своєї діяльності, суспільних потреб та проблем);
- обробку інформації (одержану інформацію аналізують, систематизують та обробляють для подальшого використання в управлінні та прийнятті рішень);
- комунікація (органи влади взаємодіють з громадськістю, іншими органами влади, міжнародними організаціями тощо, надаючи інформацію, приймаючи запитання та надаючи відповіді);
- розповсюдження інформації (інформаційні матеріали розповсюджуються шляхом публікацій, прес-релізів, веб-сайтів, соціальних медіа, зустрічей з громадськістю тощо);
- захист інформації (органи влади також забезпечують захист конфіденційної інформації та персональних даних громадян).

Інформаційно-комунікаційна діяльність в органах публічної влади відіграє ключову роль у забезпеченні прозорості, відкритості та ефективності діяльності органів влади, а також у забезпеченні активної взаємодії з громадськістю та іншими зацікавленими сторонами.

Вважаємо, що інформаційно-комунікаційна діяльність є елементом процесу державного управління, орієнтованого на ефективну координацію та інтеграцію цілей держави, органів місцевого самоврядування та громадян,

результатом якої є гарантування прав і свобод громадян та спільного розроблення взаємоузгодженої політики з боку органів державної влади на всіх рівнях прийняття управлінських рішень.

Основними принципами інформаційно-комунікативної діяльності в органах публічної влади є:

–прозорість, яка свідчить про те, що органи публічної влади повинні забезпечувати відкритий доступ до інформації про свою діяльність, рішення та результати, щоб громадськість мала можливість бути проінформованою та брати участь у формуванні політики та прийнятті рішень;

–принцип відкритості означає забезпечення доступності та зрозумілості інформації, прозорості та можливості для обговорення;

–принцип єдності, який необхідний для об'єднання всіх учасників спілкування за допомогою певних засобів і методів для досягнення спільної мети процесу спілкування;

–доступність передбачає, що інформація має бути доступною та зрозумілою для всіх зацікавлених сторін, незалежно від їхнього рівня освіти або спеціалізації;

–принципи, що регулюють потік інформації, дозволяють фільтрувати інформацію на основі її актуальності та корисності, таким чином забезпечуючи органи влади та громадян необхідною та своєчасною інформацією;

–принципи стратегічного управління передбачають реалізацію тактичних і стратегічних завдань національного і соціального розвитку через інформаційно-комунікаційну діяльність;

–чесність та об'єктивність інформації, яка надається, без спотворень чи приховування важливих фактів;

–принцип взаємодії свідчить про те, що органи публічної влади повинні встановлювати механізми для взаємодії з громадськістю, приймати звернення та запити на інформацію, а також активно співпрацювати з іншими зацікавленими сторонами;

– принцип зворотного зв'язку включає інформування громадськості про певні службові дії, а також отримання думок і використання їх при прийнятті управлінських рішень;

– застосування новітніх інформаційних технологій та підходів для покращення способів комунікації та інформування громадськості;

– принцип перевірки інформації стосується необхідності перевірки достовірності, корисності та актуальності інформації;

– забезпечення конфіденційності особистої інформації та захисту даних громадськості від несанкціонованого доступу;

– принцип ефективності ґрунтується на наявності системи об'єктивних результатів, які забезпечує інформаційно-комунікаційна діяльність державних установ;

– принцип партнерства передбачає налагодження співробітництва в системі відносин «держава – громадянин»;

– принцип постійного самовдосконалення стосується безперервного розвитку та вдосконалення інформаційно-комунікаційних технологій для кращого балансу інтересів системи відносин держава-громадянин;

– систематичність та постійна робота з інформацією та комунікаціями, щоб забезпечити стабільність та надійність взаємодії з громадськістю та іншими зацікавленими сторонами.

Ці принципи є основою для побудови ефективної інформаційно-комунікаційної стратегії в органах публічної влади, яка сприяє зміцненню довіри громадськості та покращенню якості її послуг.

Створення та функціонування інформаційно-комунікативних підрозділів в органах публічної влади, зокрема в органах місцевого самоврядування, відіграє важливу роль у забезпеченні ефективної комунікації з громадськістю та іншими зацікавленими сторонами.

Інформаційно-комунікативна діяльність в органах публічної влади реалізується через комплекс взаємопов'язаних функцій, які представлені в табл. 1.2.

Таблиця 1.2 – Функції інформаційно-комунікативної діяльності в органах публічної влади

Функція створення інформації та її обмін	необхідні для забезпечення ефективного обміну інформацією між підрозділами публічної організації, іншими органами влади, громадськістю
Інформаційна функція	органи публічної влади забезпечують збір, аналіз та поширення інформації щодо своєї діяльності, рішень та політик. це допомагає громадськості краще розуміти процеси управління та прийняття рішень
Комунікаційна функція	органи влади встановлюють механізми комунікації з громадськістю, включаючи публічні консультації, звітності та відкриті форуми, що сприяє двосторонній взаємодії між владою та громадськістю.
Креативна функція	передбачає розроблення та впровадження цікавих ідей, які мають позитивний ефект на громадськість
Участь громадськості	органи влади стимулюють участь громадськості у процесах управління, включаючи збір відгуків та пропозицій з боку громадськості щодо політик та програм
Просвітницька функція	органи влади інформують громадськість про їх права та обов'язки, а також про послуги та можливості, доступні для них
Сприяння прозорості та відкритості	інформаційно-комунікаційна діяльність сприяє забезпеченню прозорості в діяльності влади, що дозволяє громадськості бути краще освіченою та зацікавленою в участі у прийнятті рішень
Управлінська функція	інформаційно-комунікаційна діяльність допомагає в організації та координації діяльності внутрішніх структур влади, сприяючи ефективному управлінню та виконанню завдань
Координуюча функція	передбачає узгодження цілей та завдань діяльності публічної організації за допомогою координування
Регулююча функція	орієнтована на регулювання та раціоналізацію інформаційних потоків в системі публічного управління
Мобілізаційна функція	спрямована на отримання підтримки і схвалення суспільства з приводу прийнятих політичних (управлінських) рішень
Аналітична функція	органи влади аналізують інформацію щодо соціально-економічних та політичних процесів, що допомагає у прийнятті обґрунтованих рішень
Захист інформації	органи влади вживають заходів щодо захисту конфіденційної інформації та даних, зокрема від кіберзагроз та несанкціонованого доступу
Стабілізуюча функція	орієнтована на забезпечення стабільної діяльності в органах публічної влади
Інтегруюча функція	пов'язана із здійсненням такої публічної діяльності, яка б враховувала інтереси всіх елементів суспільної системи, сприяла прийняттю узгоджених управлінських рішень
Функція соціалізації	пов'язана із засвоєнням у процесі інформаційного обміну соціально-політичних норм, цінностей і традицій, підвищенням рівня політичної компетентності громадян

Загальною метою цих функцій є покращення ефективності управління,

забезпечення прозорості та взаємодії з громадськістю, а також забезпечення демократичного та відкритого характеру управління владою.

Інформаційно-комунікаційні технології в органах публічної влади здійснюють три основні види діяльності: інформаційну, аналітичну (або інформаційно-аналітичну) та комунікаційну [2]. У свою чергу, «інформаційно-аналітична діяльність державних органів охоплює комплекс завдань:

- 1) здійснює моніторинг інформації, яка безпосередньо стосується органів влади та громадськості;
- 2) визначення тенденцій і моделей суспільного розвитку в соціальній, економічній і політичній сферах;
- 3) розмежування сфери інтересів громади та влади;
- 4) розробка рекомендацій або альтернатив вирішення соціальних проблем;
- 5) інформаційно-аналітична підтримка рішень влади, оцінка ризиків цих рішень, контроль та виконання рішень та моніторинг реакції громадян на рішення влади» [2].

Інформаційно-аналітична діяльність в органах публічної влади, включає перевірку та контроль відповідності інформації визначеним критеріям: достовірність, об'єктивність, можливість. «Моніторинг інформації в органах публічної влади:

- 1) здійснює моніторинг та контроль рішень органів влади (державних та місцевих) через внутрішні та зовнішні джерела;
- 2) контролює інформацію про заходи, що становлять сферу інтересів державного органу та оприлюднюються місцевими ЗМІ;
- 3) відстежує та реагує на публічні заяви органів влади, представників партійних організацій та впливових представників бізнесу;
- 4) моніторинг і контроль інформації, що публікується через різні джерела і стосується конкретних спільнот» [9].

Основою комунікаційної діяльності інформаційно-комунікаційних

технологій в органах публічної влади є підготовка статей і матеріалів для публікації в ЗМІ; офіційні висновки (питання) органів місцевого самоврядування; інтерв'ю з представниками місцевої влади. Усі засоби масової інформації, включно з різноманітними заходами, які пропонуються для реалізації інформаційно-комунікаційних технологій в органах публічної влади, поділяються на візуальні, інформаційні та роз'яснювальні [9].

При створенні окремих інформаційних продуктів відділ інформаційних комунікацій в органах публічної влади може ініціювати створення комісій, експертних робочих груп і рад за участю представників інформаційних підрозділів та інших підрозділів.

Звітність інформаційно-комунікаційної діяльності в органах публічної влади здійснюється через офіційні веб-сайти, а документи, що складають її інформаційне наповнення, поділяються на: 1) статичні – довготривалі актуальні складові документа, що містять текст, графіку та мультимедіа; 2) динамічні – ці матеріали актуальні протягом обмеженого періоду часу і тому повинні систематично оновлюватися; 3) потокове медіа – це матеріал, який втрачає свою актуальність протягом кількох днів або годин [8].

1.2. Теоретичні засади інформаційних та комунікаційних технології в органах публічної влади

Впровадження та використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в управлінській діяльності публічних організацій дозволяє досягти ряду цілей та завдань публічного управління та адміністрування:

- використання ІКТ дозволяє автоматизувати та оптимізувати багато аспектів управлінської діяльності, забезпечуючи швидкий та ефективний обмін інформацією, автоматизацію процесів та підвищення продуктивності праці;

- використання ІКТ дозволяє публічним органам покращити доступність, швидкість та якість надання послуг громадянам та підприємствам, сприяючи зручності та задоволенню їхніх потреб;
- ІКТ можуть використовуватися для забезпечення відкритого доступу до інформації про діяльність публічних органів, їх рішення та результати, що сприяє підвищенню прозорості та довіри до владних структур;
- застосування ІКТ дозволяє публічним органам покращити комунікацію з громадськістю, сприяючи зручнішому обміну інформацією, відкритому діалогу та залученню громадян до процесів управління;
- застосування ІКТ дозволяє публічним органам збирати, аналізувати та обробляти великі обсяги даних для підтримки прийняття стратегічних та оперативних рішень;
- розвиток та використання ІКТ також вимагає звернення уваги на захист інформації та даних від кіберзагроз, що включає в себе розробку та впровадження ефективних заходів кібербезпеки.
- забезпечення участі відповідних сторін - громадськості, бізнес-середовища - в процесі контролю управлінської діяльності та прийняття рішень органами влади;
- участь громадськості у вирішенні проблем, пов'язаних із соціально-економічними аспектами розвитку громади або питань, що потребують громадського обговорення;
- забезпечення відкритих та зрозумілих комунікаційних процесів між громадами, бізнесом та місцевою владою та забезпечення зворотного зв'язку, який враховує інтереси всіх сторін та відповідає потребам громади;
- посилення відповідальності влади перед громадою шляхом використання різноманітних форм і механізмів участі громадськості та діяльності інститутів громадянського суспільства[12].

Ці цілі та завдання демонструють, як впровадження ІКТ може позитивно вплинути на різні аспекти управлінської діяльності публічних

органів, сприяючи покращенню якості та ефективності їхньої роботи.

Таким чином, запровадження та розвиток електронного урядування в Україні стало одним із факторів широкого використання інформаційно-комунікаційних технологій в управлінській діяльності органів публічної влади. Ці технології є одним із засобів доступу та ефективної комунікації, оскільки вони визначають межі, до яких громадяни та компанії можуть використовувати їх для моніторингу, контролю та участі в процесах прийняття рішень в органах публічної влади. До форм електронного управління управлінською діяльністю державного органу належать публічні електронні петиції, електронні консультації, різноманітні онлайн-голосування та «онлайн» висловлення громадської думки тощо [12].

Відповідно до термінології наукової літератури під «інформаційно-комунікаційними технологіями» розуміють сукупність інформаційних технологій, що використовують персональні комп'ютери та комп'ютерні мережі як засоби зв'язку, а також методи та засоби збору, обробки та передачі інформаційних ресурсів. і розподіляє повідомлення між усіма учасниками комунікаційного процесу.

Під інформаційно-комунікаційними технологіями розуміють певний набір процесів, програмних і технічних засобів, необхідних для збору, обробки, зберігання, поширення, відображення, обміну та використання певної інформації. Застосування таких технологій в управлінській діяльності громадських організацій забезпечує реалізацію певних завдань, зокрема підвищення ефективності та продуктивності комунікаційних систем та ефективне реагування та вирішення комунікаційних проблем [1].

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) в управлінській діяльності публічних організацій охоплюють використання різноманітних засобів і технічних рішень для збору, обробки, збереження, передачі та обміну інформацією:

–комп'ютерні системи та програмне забезпечення: використання комп'ютерів, операційних систем, баз даних, програмного забезпечення для

автоматизації та оптимізації управлінських процесів;

–мережеві технології: встановлення локальних та глобальних комп'ютерних мереж для забезпечення обміну інформацією між різними відділами та підрозділами в органах публічної влади;

–інтернет-технології: використання Інтернету для доступу до інформаційних ресурсів, електронної пошти, веб-сайтів, соціальних мереж тощо;

–електронні документообіги: застосування електронних систем обміну документами, електронних підписів та електронного документообігу для збереження та обробки документації;

–системи електронного управління документами: використання спеціалізованих програмних засобів для керування життєвим циклом документів, від їх створення та обробки до збереження та архівування;

–мультимедійні технології: використання засобів аудіо, відео, графіки та інших мультимедійних елементів для створення інформаційних матеріалів та звітів;

–системи електронного управління знаннями: впровадження систем для збору, організації та обміну знань та досвіду між співробітниками в органах публічної влади;

–системи електронного взаємодії з громадськістю: використання електронних каналів зв'язку, веб-сайтів, електронних платформ для забезпечення взаємодії з громадськістю та надання послуг онлайн.

Інформаційно-комунікаційні технології допомагають підвищити ефективність, швидкість та точність управлінських процесів в органах публічної влади, а також покращують взаємодію з громадськістю та іншими зацікавленими сторонами.

Тобто термін «інформаційно-комунікаційні технології» охоплює різноманітні способи, методи, технології та інформаційні технології збору, отримання, пошуку, обробки, передачі, розповсюдження та зберігання інформації для управлінської діяльності в органах публічної влади.

Проведення, а також забезпечення ефективної комунікації комунікаційного процесу для задоволення потреб користувачів.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій в управлінській діяльності в органах публічної влади є одним із найефективніших способів висвітлення та оприлюднення інформації, діяльності та подій влади, а також надання інформації в розгорнутій або короткій формі, коли це необхідно. Тому використання інформаційно-комунікаційних технологій в органах публічної влади (громад чи інших органів місцевого самоврядування) має визначатися за такими критеріями, як прозорість влади, ефективність та результативність прийняття державних рішень, актуальність, доступність та своєчасність [2].

До видів інформаційно-комунікаційних технологій, які використовуються у сфері місцевих фінансів та державного управління, належать: «платформа для організації державних та муніципальних закупівель ProZorro, моніторинговий портал DoZorro, інформаційно-аналітичний «Прозорий бюджет» та Єдиний веб-портал використання публічних коштів (E-data – Spending), державний веб-портал бюджету для громадян (E-data – Openbudget)» тощо. [12].

Існує багато інформаційних і комунікаційних технологій, які відрізняються за різними класифікаційними характеристиками. Вважаємо, що основні інформаційно-комунікаційні технології необхідно згрупувати в таблиці 1.3.

Це лише кілька загальних категорій ІКТ, які використовуються в органах публічної влади. Кожна з цих категорій може включати більш широкий спектр конкретних технологій та рішень, спрямованих на поліпшення ефективності та якості управління в цих органах.

Таблиця 1.3 – Класифікація інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності в органах публічної влади

Класифікаційна ознака	Характеристика
Системи електронного урядування (e-Government Systems)	Це комплексні системи, які забезпечують взаємодію між громадянами, бізнесом та урядовими органами через використання ІКТ. До них входять портали електронного урядування, електронні сервіси для громадян та бізнесу, електронні системи адміністрування та інші.
Системи управління документами (Document Management Systems - DMS)	Ці системи дозволяють збирати, організовувати, зберігати та обробляти документи та інформацію в електронному вигляді, що спрощує процеси роботи з документами в органах влади.
Системи електронної пошти та спілкування	Вони включають в себе електронну пошту, чати, форуми та інші інструменти для електронного спілкування між співробітниками в органах влади, а також з громадськістю.
Системи внутрішнього управління (Enterprise Resource Planning - ERP)	Ці системи допомагають автоматизувати різні аспекти управління внутрішніми ресурсами та процесами в органах влади, такі як фінанси, кадри, логістика тощо.
Системи аналізу даних та звітності	Вони використовуються для збору, аналізу та візуалізації даних, що допомагає у прийнятті обґрунтованих рішень та моніторингу результатів діяльності органів влади.
Системи відео- та аудіокомунікації	Технології для проведення відео- та аудіоконференцій, вебінарів, онлайн-тренінгів тощо, що дозволяють ефективно комунікувати на віддаленій основі.

«Існує багато переваг використання інформаційно-комунікаційних технологій в управлінській діяльності органів публічної влади, серед яких варто виділити такі:

- забезпечення можливостей участі всіх зацікавлених сторін у вирішенні соціальних проблем і завдань на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях;
- забезпечує вільний доступ до інформації та гарантує її достовірність і прозорість;
- створення вільного доступу до офіційних документів державних органів – текстів законів, постанов, місцевих, регіональних та загальнодержавних нормативних рішень;
- створення можливостей для широкого доступу до новітніх

інформаційних технологій і послуг зв'язку шляхом функціонування мереж точок доступу в громадських місцях;

- електронні носії скорочують час на передачу та отримання повідомлень і скорочують документацію;

- сприяння ефективному міжнародному співробітництву в рамках різноманітних міжнародних та національних програм (наприклад, програма DOBRE)» [3].

Завдяки широкому використанню інформаційно-комунікаційних технологій в управлінській діяльності органів публічної влади стає можливим:

1) інформаційне забезпечення реформ (децентралізація, адміністративно-територіальна реформа тощо);

2) підвищення ефективності електронного урядування в системах державного та місцевого самоврядування;

3) виявлення та вирішення проблем електронного урядування на національному та місцевому рівнях;

4) підвищення якості та ефективності використання інформаційних технологій та мережевих ресурсів у розвитку систем державного управління на всіх рівнях;

5) формування та підтримка позитивного іміджу громадських організацій засобами комунікації;

6) удосконалення умов і методів реформування та надання адміністративних та інших електронних публічних послуг;

7) удосконалення спрямованості електронної взаємодії держави та суспільства;

8) прискорення впровадження автоматизованих систем документообігу в органах державного управління та органах місцевого самоврядування;

9) ефективне використання комунікаційних та інформаційних технологій для формулювання, прийняття та реалізації управлінських рішень;

10) підвищення ефективності веб-сайтів держави та місцевого самоврядування [4].

Варто зазначити, що «органи публічного управління всіх рівнів стикаються з певними проблемами у використанні інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема:

- необхідність внесення змін і доповнень до нормативних актів, що регулюють використання державними органами інформаційно-комунікаційних технологій та розвиток цих технологій;

- недостатній рівень фінансування, оскільки державний бюджет виділяє дуже мало коштів на розвиток інформаційно-комунікаційних технологій;

- недостатній рівень кваліфікації працівників громадських організацій щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій;

- відсутність готовності суспільства до широкого використання інформаційно-комунікаційних технологій» [4].

У науковій літературі можна виділити наступні рекомендації, які спрямовані на підвищення ефективності використання інформаційно-комунікаційних технологій в управлінській діяльності в органах публічної влади:

- 1) створення та забезпечення довгострокової ефективності системи професійного розвитку працівників державних установ;

- 2) уточнення структури, функцій і принципів інформаційно-комунікаційних технологій і створення системи координації їх впровадження та функціонування;

- 3) удосконалення добору та роботи кадрів у громадських організаціях та забезпечення обов'язкового підвищення їх кваліфікації;

- 4) поширювати серед працівників державних установ та громадськості всі переваги та переваги використання ікт;

- 5) удосконалення впровадження, функціонування та стандартів фінансування інформаційно-комунікаційних технологій в органах публічної влади;

- 6) розвиток матеріально-технічної бази та інфраструктури та ресурсне забезпечення;
- 7) удосконалення правової структури цих технологій;
- 8) підвищення відповідальності керівників при впровадженні інформаційно-комунікаційних технологій;
- 9) створення підрозділів інформаційно-комунікаційних технологій та служб підтримки [12].

1.3. Зарубіжний досвід застосування інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади

З розвитком елементів інформаційного суспільства одним із основних інструментів підвищення рівня ефективності управління в органах публічної влади стає застосування оперативних методів «електронного урядування», пов'язаних із застосуванням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), різноманітних мережевих технологій та ресурсів глобальної мережі Інтернет [1].

У свою чергу, використання ІКТ в органах публічної влади для вирішення соціально-економічних проблем тісно пов'язане з економічними та громадськими заходами, наприклад: представниками приватного бізнесу та громадськими організаціями.

На початку 2000-х британське видання Guardian запустило громадянську ініціативу Free Data, щоб оприлюднити дані національних геодезичних і картографічних агентств.

Всі матеріали, опубліковані в рамках ініціативи, можуть бути використані будь-яким громадянином країни, в тому числі в комерційних цілях. Ця громадянська ініціатива, яка тривала три роки, завершилась відкритим опублікуванням баз даних «Ordnance Survey».

Ordnance Survey – це національна картографічна агенція Великої Британії, яка спеціалізується на зборі, обробці та наданні геопросторової інформації та картографічних послуг. Організація була заснована в 1791 році, і вже протягом більш як двох століть OS виконує важливу роль у створенні та забезпеченні картографічних матеріалів для Великої Британії. Діяльність Ordnance Survey охоплює різноманітні аспекти, такі як:

- виробляє широкий спектр карт та геопросторових даних, які використовуються для різних цілей, включаючи навігацію, планування, дослідження та розвиток;
- виробляє топографічні карти, які детально описують рельєф, дороги, будівлі та інші об'єкти на мапі. Ця інформація є важливою для планування та розвитку інфраструктури та землекористування;
- надає послуги з аналізу геопросторових даних для різних клієнтів, що дозволяє їм отримувати цінні інсайти для прийняття рішень;
- постійно вдосконалює свої технології та розробки для забезпечення найвищої якості картографічних послуг та інноваційних рішень для своїх клієнтів.

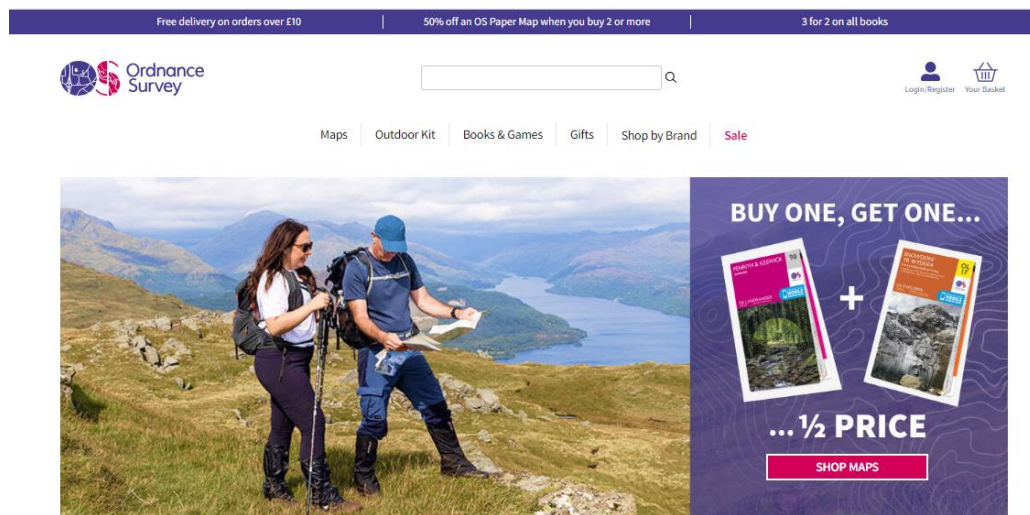

Рисунок 1.1. Веб-портал «Ordnance Survey» Великобританії

У загальному, Ordnance Survey відіграє важливу роль у створенні та забезпеченні доступу до картографічної інформації та геопросторових даних

для Великої Британії, що має велике значення для різних галузей, включаючи урядові служби, бізнес, науку та громадян.

Британська громадськість звернулася з питанням відкритості та доступу до урядової інформації. Крім того, уряд Великої Британії є головним гравцем у відкритих державних інформаційних ресурсах. Портал data.gov.uk був створений згодом і наразі орієнтований на відкриті матеріали (фаза випуску β) [21, 22].

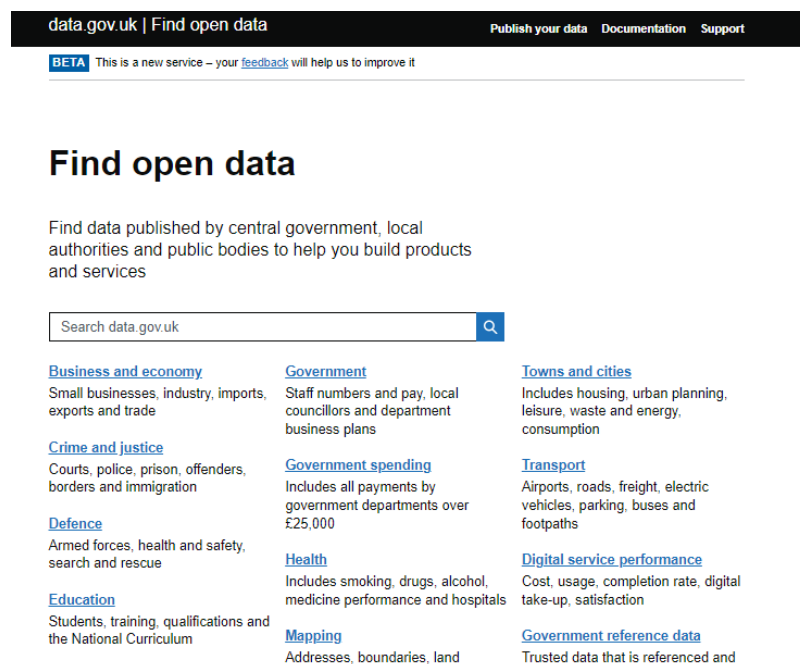

Рисунок 1.2. Портал відкритих державних інформаційних ресурсів Великої Британії, data.gov.uk

Слід підкреслити, що результатом реалізації діяльності влади є розміщення на порталі даних колекції додатків, створених на основі наданих відкритих даних, а також представлення технологій, які взаємодіють із зацікавленими категоріями громадян. отримання інформації. Громадські ресурси у вигляді блогів, форумів тощо. Ця інформація значно полегшує життя пересічних громадян. Наприклад, веб-сайт Transport for London надає інформацію про час у дорозі громадським транспортом, щоб допомогти відповісти на запитання «Де я можу зупинитися?» Щоб допомогти громадянам вибрати райони, придатні для житла, нам потрібно враховувати

не лише цінову політику, а й зручність транспорту обраного місця проживання. Уряд Великобританії продовжує працювати в цьому напрямку: готує громадські організації до рівноправної взаємодії з державними інституціями.

Країни ЄС прагнуть балансу між державним контролем і свободою ринкових відносин і розумно поєднують державний нагляд за економічними процесами. Це зумовлено специфікою телекомунікацій, які використовуються для забезпечення взаємодії органів державного управління та діяльності приватних компаній. Проте вищезазначені проблеми ігноруються, наприклад, у Франції, оскільки реалізуються плани зосередитися на навчанні та розвитку інфраструктури інформаційного суспільства. Навпаки, Нідерланди, Швеція, Фінляндія та Данія запровадили далекосяжну політику лібералізації своїх інформаційних і телекомунікаційних систем.

В європейських країнах проект «Технологія формування та розвитку інформаційного суспільства» сформульований як п'ятий рамковий план інформаційних досліджень. Перший рік програми був незадовільним. Європейська комісія запустила новий план під назвою «Електронна Європа», метою якого є створення об'єднаної Європи. Основними завданнями «e-Європи» є: створення інформаційної просторової інфраструктури та комунікацій; всі зацікавлені користувачі можуть зробити це безкоштовно; нормативна підтримка інформаційних проектів: «Мультимедійні комунікації», «Електронна комерція», «Захист транзакцій», ефективне функціонування різних форм електронного урядування, підвищення професіоналізму, освіти та кваліфікації громадян, створення та підтримка глобальної мережі ЄС. У західних країнах найважливішою метою програмних матеріалів є зайняття лідируючої позиції в економічній, соціальній та інтелектуальній сферах. Законодавці передбачають економічне зростання (довгострокове економічне лідерство) через стале та ефективне управління.

У західних країнах у центрі планів розвитку знаходяться люди з потребами, бажаннями та інтересами, а метою є соціально-економічний розвиток і підвищення матеріального добробуту населення [3].

«Діяльність органів державного управління європейських країн тісно пов'язана із забезпеченням постійного доступу до інформації та комунікацій. Наприклад, у Німеччині, Іспанії, Франції розвивається використання інтерактивних систем у регулюванні ділових відносин, що зводить до мінімуму функціонування адміністративно-організаційних структур; Австрія розвиває виробництво технічних засобів; Норвегія, Швеція та Фінляндія розвивають електронні комунікації Метою є найвищий рівень зв'язку між державно-приватними партнерами» [5].

У Сполучених Штатах Америки електронний уряд означає федеральні інформаційні системи, які взаємодіють з урядом, громадянами, неурядовими організаціями та громадами. В основі американського електронного уряду лежить створення та функціонування веб-сайту www.data.gov [4].

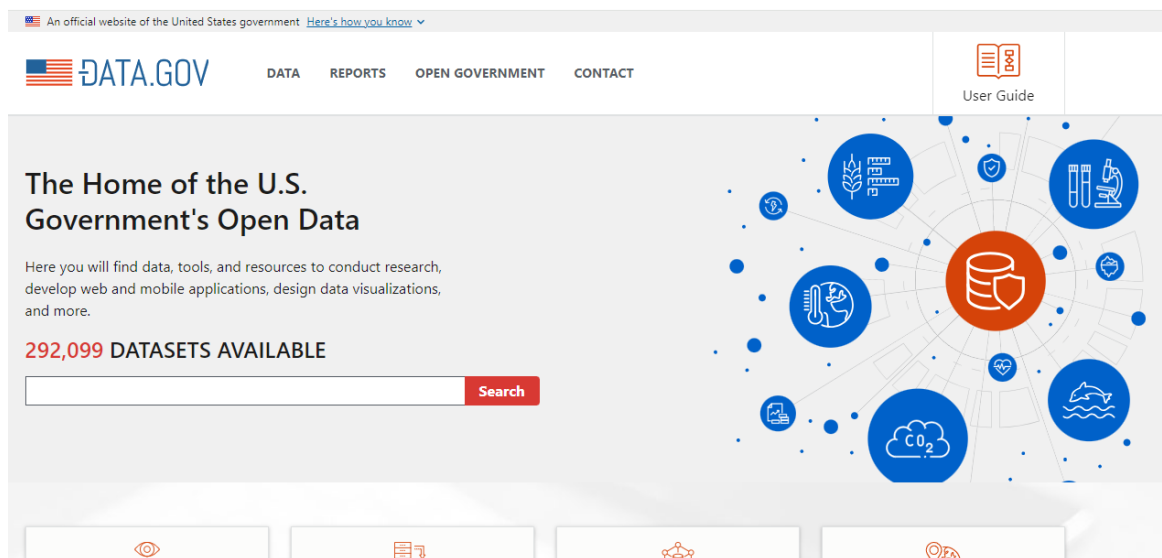

Рисунок 1.3. Сайт електронного уряду Сполучених Штатах Америки, www.data.gov

Унікальність цього порталу полягає в тому, що його формування та розвиток відбувалося виключно шляхом адміністративного впливу на державних службовців. Наприклад, у 2009 році на рівні директиви всім

національним органам було наказано публікувати інформацію певної цінності. Портал містить багато корисних програм для користувачів. Однак використання «електронного уряду» не стало самоціллю. Він надає велику кількість ефективних інструментів для адміністративних і національних реформ:

- федеральну інфраструктуру відкритих ключів (FPKI);
- авторизацію доступу до системи (ACES);
- державна система федеральних форм (GILS);
- пошук інформаційних ресурсів усіх державних органів;
- федеральну систему закупівель (FedBizOpps).

Сьогодні можна виділити п'ять основних моделей процесу побудови інформаційного суспільства, які змінюються залежно від конкретних обставин державного регулювання соціально-економічних відносин [34]:

1. Англосаксонська модель – забезпечення повної лібералізації ринкових відносин на основі ефективних інформаційних технологій. «Функція державного управління в основному зводиться до захисту конкурентного середовища. Підтримуйте електронні мережеві технології для формування інформаційної магістралі. Застосування гнучких законодавчих положень і відображення самостійної господарської ініціативи. Формується модель соціально-економічного розвитку з мінімальним втручанням державних інституцій, активізуються особи. Великобританія, зокрема, надає пріоритет розвитку інформаційних мереж, і сфера послуг розвиватиметься на основі цього».

2. Континентальна модель – пошук балансу між адміністративними підходами до регулювання ринку та свободою економічної діяльності, через систему збереження державного впливу, ймовірно, призведе до подальшої лібералізації інформаційно-телекомунікаційного сектору всієї економіки. У Швеції, наприклад, пріоритет надається розвитку електронних послуг для громадян і приватних бізнес-структур. У Данії та Нідерландах люди все більше звертають увагу на модернізацію інформаційних мереж. У Франції

реалізується план інтенсивного розвитку інфраструктури інформаційного суспільства.

3. Азіатська модель - підтримка співпраці між національними системами регулювання та приватними підприємствами. У Китаї, Південній Кореї, Сінгапурі, наприклад, представники державних установ беруть активну участь у прийнятті рішень щодо розподілу приватних капіталовкладень у розвиток інформаційних і телекомунікаційних технологій. В Індії повністю відмовилися від приватизації частин інформаційного та телекомунікаційного секторів.

4. Латиноамериканська модель – розвиток інформаційного суспільства з урахуванням приватизації інформаційних комунікацій. У цьому випадку бар'єри для входу нових гравців на ринок ІКТ усуваються під контролем державних органів влади. Саме ці нові гравці конкурують з великими корпоративними структурами, такими як Чилі та Аргентина.

5. Африканська модель – державний підхід до управління, спрямований на жорстке державне регулювання та контроль над інформаційним та телекомунікаційним секторами економіки з частковою лібералізацією під тиском великих світових держав, які прагнуть нав'язати себе на африканських інформаційних ринках. Південна Африка, наприклад, створила ефективну інформаційну та телекомунікаційну інфраструктуру. Лідерами в цій галузі також є Туніс і Марокко. У Західній Африці такими країнами є Сенегал, Гана, Камерун і Габон] [24].

Можливості електронного урядування розширюють сферу участі громадян у вирішенні соціально-економічних проблем через широкий доступ до інформації з усіх сфер діяльності офіційних державних органів. Водночас використання електронно-обчислювальних мереж для обробки різного роду інформації формує ефективний кіберпростір, який як сукупність соціально-економічних відносин може приймати ефективні управлінські рішення.

Комунікаційні системи є основним компонентом інформаційного суспільства і є засобами, за допомогою яких організації надають інформацію

в процесі державного управління. При необхідності ці комунікації допомагають своєчасно надавати необхідну та надійну інформацію функціональним компонентам системи управління. Ці системи також є набором медіа-технічних засобів обробки різної інформації та каналів її поширення. Основними факторами, що визначають ефективність інформаційних систем національних і регіональних регуляторних органів та якість управлінських рішень, є:

1. Забезпечення уніфікації концепцій побудови та функціонування вертикальних і горизонтальних інформаційних систем і сервісів державного управління.

2. На всіх етапах вирішення соціально-економічних проблем – від аналізу проблемної ситуації до впровадження та контролю за виконанням, відповідно до структури об'єктів громадського контролю, формувати максимально повну інформацію та комплексне управління всіма аспектами інформаційного забезпечення та оцінки ефективності прийнятих рішень.

3. Забезпечення узгодженості створення, впровадження, практичного використання та подальшої модернізації інформаційних систем на основі єдиного підходу, включаючи розробку та використання систем і прикладних програмних продуктів, а також сучасних методів і засобів організації баз даних.

Основні функції інформаційної служби органів державного управління мають виконувати спеціалізовані інформаційно-аналітичні центри. Ці центри забезпечують: уніфікацію технічних і технологічних рішень у стандартизації ІТ-проекування; розробка апаратно-програмних засобів зв'язку між структурами управління; інтеграція нових і існуючих інформаційних баз даних; постійне вдосконалення ресурсної бази програмно-технічного забезпечення.

Висновки до першого розділу

Конкретним прикладом ролі інформаційних технологій в органах

публічної влади є функціонування веб-сайтів відповідних регулюючих органів, ефективність роботи яких має гарантуватися впровадженням ряду заходів:

1. Попереднє формування інформації про відповідну структуру управління, тобто. створення веб-сайту, який об'єднує всі інформаційні дані, необхідні користувачам державних послуг, а також посилання на інші пов'язані з цим органом органи та відомства.

2. Використання актуальної інформації - постійне розширення змісту веб-сайту для надання наступного вмісту: документи та файли (закони та законопроекти, що регулюють діяльність державних органів, звіти про виконані заплановані заходи тощо); актуальна інформація, бази даних (наприклад, статистика), поточна колекція новин, поширені запитання, служба пошуку, довідка, завантаження файлів і карта сайту.

Інтерактивна розробка пов'язана з можливістю для користувачів завантажувати та копіювати форми, необхідні для отримання державних послуг, що надаються адміністрацією. Для того, щоб полегшити одержувачам державних послуг, необхідно надати необхідні зразки форм, контактну інформацію та інформацію про те, як зв'язатися з представниками органів державної влади через платформи електронної пошти або інші способи телекомунікації, включаючи телефон. Ця інформація може бути доповнена аудіо- та відеофайлами для наочної демонстрації діяльності відповідних контролюючих органів.

1. Розширення транзакцій - забезпечує двосторонню взаємодію між органами державного управління та громадянами та приватними організаціями для отримання адміністративних послуг без необхідності іншого особистого контакту - запит і отримання документів, розкриття інформації, віч-на-віч з організації (наприклад, з таких питань, як: оплата послуг через різні платіжні системи).

2. Онлайн-підтримка – надання громадянам спеціальних інструментів та можливостей для участі в обговореннях та прийнятті управлінських

рішень у вигляді: онлайн-форм для подання думок; інструменти онлайн-консультацій з громадськістю; обговорення запроваджених функцій форуму; ви можете підписатися на отримання сповіщень електронною поштою.

Спосіб участі громадської електроенергетичної системи є дуже важливим для реалізації концепції «відкритого управління». Перехід роботи державних службовців в онлайн-світ породив очікування фундаментальних змін у способах взаємодії державного сектора з громадянами та бізнесом.

Існує досить вузьке розуміння електронного урядування як діяльності, спрямованої на задоволення потреб громадян і бізнесу. Голосуйте на виборах онлайн, відновіть водійські права, надішліть податкові декларації, зателефонуйте до лікаря з дому – це лише мала частина можливостей електронного уряду. Загалом це означає забезпечення вільної участі громадянського суспільства в роботі влади та державних інституцій. Цей доступ, головним чином, виражається в більш активній участі громадян у «боротьбі з корупцією в структурі використання інформаційних ресурсів» в державних адміністративних установах [5].

Електронне урядування також має ще один невід’ємний прояв: у системі управління різні рівні (центральний, регіональний і місцевий) і різні відомства (адміністративні, законодавчі, судові) також повинні використовувати мережеві технології для взаємодії в процесі надання державних послуг. Результати дослідження свідчать, що, виходячи з вітчизняного та зарубіжного досвіду, розробка та впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в органах публічної влади України пов’язані з необхідністю підвищення рівня інформатизації. Посадові особи та громадяни використовують науку і техніку, соціальну економіку, право та різний інформаційний контент публічного характеру для вирішення існуючих у країні соціально-економічних проблем. У зв'язку з цим необхідно забезпечити узгодженість використання інформаційних технологій при прийнятті управлінських рішень у рамках діяльності національних органів управління.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИКО-ДОСЛІДНИЦЬКІ ВИМІРИ НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

2.1. Нормативно-правове забезпечення інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади

З законодавчої точки зору процес інформатизації пройшов кілька етапів впровадження. З одного боку, на це впливає загальний процес розвитку галузі інформаційних технологій, а з іншого – власні можливості країни, тобто його фінансовий стан та людський потенціал для впровадження ІКТ. Однак правові механізми регулювання економічних відносин у секторі ІКТ можуть бути потужним рушієм розвитку сектора, але також можуть створювати обмеження для ІКТ-підприємництва. Фактична вітчизняна ситуація показує, що з моменту трансформації комп'ютерної техніки в інформаційну законодавство в цій сфері досягло певного прогресу, але воно не позбавлене недоліків.

Законодавче та нормативно-правове забезпечення регулювання впровадження ІКТ охоплює питання їх загального входження в економіку (загальне правове забезпечення), а також усі аспекти застосування та використання ІКТ, особливо комунікаційного обладнання, мобільних пристроїв та електронного програмного забезпечення з різних галузей (звернутися за юридичною підтримкою).

У загальному вигляді законодавче та нормативне забезпечення входження ІКТ в національній економіці можна структурно поділити за трьома основними ознаками класифікації:

- 1) правовий вплив на економічні процеси;
- 2) види економічних відносин, що регулюються нормативно-правовими

актами;

3) ризики, пов'язані з впровадженням ІКТ.

Усі нормативно-правові акти, що містять прямі вказівки щодо ІКТ, слід розділити на структурні акти та функціональні акти, тобто акти, що регулюють перелік, структуру та функції органів управління інформацією в Україні, та процесуальні акти, що виявляють проблеми з реалізацією та правозастосуванням впровадження ІКТ, їх різні аспекти та ризики. До другого пакету нормативних документів входить ключовий документ, який визначає принципи державної політики України в галузі інформатизації та закладає основу макrorівневого контролю за процесом інформатизації. Мова йде про Національну програму інформатизації., прийняту у 1998 році, спрямована на широке впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у всі сфери суспільного життя, встановлення та підтримання взаємозв'язку «інформаційно-комунікаційні технології та виробництво», максимальне врахування світових тенденцій розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та сприяння розвитку інформації та комунікації. Інформатизація технологій в науці, освіті та охороні здоров'я є передумовами для запровадження системи електронного урядування в Україні. Саме вона сформулювала основні принципи державної політики інформатизації нашої країни.

Механізм реалізації Національної програми інформатизації передбачає досягнення наступних макроефектів:

1) виробничий – це означає, що шляхом широкого впровадження інформаційно-комунікаційних технологій можна буде досягти інтенсифікації виробництва, оптимізації виробничих процесів та налаштування технічних операцій;

1) споживчий – можливість збільшення споживання інформаційних продуктів і послуг людьми та розширення ринку ІКТ без зміни структури виробництва ІКТ в Україні;

3) інтеграція – комплекс соціально-економічних ефектів, які можуть

бути отримані в результаті інтеграції держави до світового інформаційного простору;

4) соціальна політика – отримана у вигляді покращення показників якості життя, викликаного інформатизацією: особливо у сфері освіти, охорони здоров'я та розвитку демократичної влади;

5) науково-технічний – за рахунок використання можливостей інформатизації. З метою початку науково-дослідних робіт (економія витрат, економія часу, більш ефективне використання трудових ресурсів) проект можна оцінити за фактичними економічними ефектами від застосування такої науки і техніки;

б) етно-культурний ефект – думка про інформаційне суспільство, як нову національну культурну форму в епоху глобалізації, заохочується і глибоко проникає в суспільну свідомість.

Крім того, наголошуємо, що план передбачає ряд коригувальних заходів для країни щодо впровадження інформатизації у сфері економічних відносин, зокрема: 1) забезпечення національного інформаційного суверенітету; 2) застосування локалізації програмних продуктів, навіть якщо вони відповідають вимогам національного законодавства. З часом ці коригувальні заходи стали одним із найважливіших принципів державної політики України щодо інформатизації економіки.

Закон України «Про Національну програму інформатизації» розкриває «поняття:

- інформаційно-комунікаційні технології - результат інтелектуальної діяльності, сукупність систематизованих наукових знань, технічних, організаційних та інших рішень про перелік та послідовність виконання операцій для збирання, обробки, накопичення та використання інформаційної продукції, надання інформаційних послуг;

- електронна демократія – форма суспільних відносин, за якої громадяни та організації залучаються до державотворення та державного управління, а також до місцевого самоврядування шляхом широкого

застосування інформаційно-комунікаційних технологій у демократичних процесах, що дає змогу посилити участь, ініціативність та залучення громадян до публічного життя на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях, підвищити прозорість процесу прийняття рішень та підзвітність демократичних інститутів, поліпшити зворотний зв'язок суб'єктів владних повноважень на звернення громадян, сприяти публічним дискусіям та привертати увагу громадян до процесу прийняття рішень;

- цифрова технологія – сукупність систематизованих правових, науково-технічних, організаційних рішень, спрямованих на застосування комп'ютерної та іншої електронно-обчислювальної техніки, програмного забезпечення та інших засобів для зменшення участі користувача інформаційно-комунікаційних систем і засобів інформатизації під час збирання, приймання, обробки, передавання інформації чи трудомісткості виконуваних операцій;

- електронне урядування - форма організації державного управління, що сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-комунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян» [15]

Законодавче і нормативно-правове забезпечення для регулювання впровадження інформаційних та комунікаційних технологій (ІКТ) в органах публічної влади може включати різні види законів, нормативних актів та правил, спрямованих на забезпечення ефективного та безпечного використання технологій. Ось деякі загальні аспекти законодавчого регулювання впровадження ІКТ (табл. 2.1):

Таблиця 2.1 – Нормативно-правове забезпечення інформаційних та комунікаційних технології в органах публічної влади

Нормативний акт	Характеристика
1	2
Закон України «Про інформацію»	«Закон регулює відносини щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації»
Закон України «Про науково-технічну інформацію»	«Закон визначає основи державної політики в галузі науково-технічної інформації, порядок її формування і реалізації в інтересах науково-технічного, економічного і соціального прогресу країни. Метою Закону є створення в Україні правової бази для одержання та використання науково-технічної інформації. Законом регулюються правові і економічні відносини громадян, юридичних осіб, держави, що виникають при створенні, одержанні, використанні та поширенні науково-технічної інформації, а також визначаються правові форми міжнародного співробітництва в цій галузі».
Закон України «Про захист персональних даних»	«Цей Закон регулює правові відносини, пов'язані із захистом і обробкою персональних даних, і спрямований на захист основоположних прав і свобод людини і громадянина, зокрема права на невтручання в особисте життя, у зв'язку з обробкою персональних даних. Цей Закон поширюється на діяльність з обробки персональних даних, яка здійснюється повністю або частково із застосуванням автоматизованих засобів, а також на обробку персональних даних, що містяться у картотеці чи призначені до внесення до картотеки, із застосуванням неавтоматизованих засобів».
Закон України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах»	«Закон регулює відносини у сфері захисту інформації в інформаційних, електронних комунікаційних та інформаційно-комунікаційних системах»
Розпорядження Кабінет Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні»	«Метою Концепції є визначення напрямів, механізмів і строків формування ефективної системи електронного урядування в Україні для задоволення інтересів та потреб фізичних та юридичних осіб, вдосконалення системи державного управління, підвищення конкурентоспроможності та стимулювання соціально-економічного розвитку країни. Концепція прописує модернізацію публічних послуг та розвиток взаємодії влади, громадян і бізнесу за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій». Концепція визначає правовий фреймворк для впровадження електронних сервісів та процедур в органах влади. Вони можуть містити вимоги щодо стандартизації електронних послуг, захисту інформації та інші аспекти.

Продовження таблиці 2.1

1	2
Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України»	«Закон визначає правові та організаційні основи забезпечення захисту життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави, національних інтересів України у кіберпросторі, основні цілі, напрями та принципи державної політики у сфері кібербезпеки, повноваження державних органів, підприємств, установ, організацій, осіб та громадян у цій сфері, основні засади координації їхньої діяльності із забезпечення кібербезпеки. Закон встановлює вимоги щодо захисту інформаційних систем від кібератак та інших загроз безпеці».
Закон України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги»	«Закон визначає правові та організаційні засади електронної ідентифікації та надання електронних довірчих послуг, права та обов'язки суб'єктів відносин у сферах електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг, порядок здійснення державного контролю за дотриманням вимог законодавства у сферах електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг».
Закон України «Про стандартизацію»	«Закон встановлює правові та організаційні засади стандартизації в Україні і спрямований на забезпечення формування та реалізації державної політики у відповідній сфері».
Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг»	«Закон встановлює основні організаційно-правові засади електронного документообігу та використання електронних документів».
Указ Президента України «Про Положення про порядок здійснення криптографічного захисту інформації в Україні»	«Положення визначає порядок здійснення криптографічного захисту інформації з обмеженим доступом, розголошення якої завдає (може завдати) шкоди державі, суспільству або особі».
Закони України «Про національну безпеку України»	«Законом визначаються та розмежовуються повноваження державних органів у сферах національної безпеки і оборони, створюється основа для інтеграції політики та процедур органів державної влади, інших державних органів, функції яких стосуються національної безпеки і оборони, сил безпеки і сил оборони, визначається система командування, контролю та координації операцій сил безпеки і сил оборони, запроваджується всеосяжний підхід до планування у сферах національної безпеки і оборони, забезпечуючи у такий спосіб демократичний цивільний контроль над органами та формуваннями сектору безпеки і оборони».

Продовження таблиці 2.1

1	2
Закони України «Про державну таємницю»	<p>«Закон регулює суспільні відносини, пов'язані з віднесенням інформації до державної таємниці, засекречуванням, розсекречуванням її матеріальних носіїв та охороною державної таємниці з метою захисту національної безпеки України.</p> <p>Відносини у сфері охорони державної таємниці регулюються Конституцією України, законами України "Про інформацію" та "Про доступ до публічної інформації", цим Законом, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України та іншими нормативно-правовими актами».</p>
Стратегія інформаційної безпеки	<p>«Стратегія інформаційної безпеки (далі - Стратегія) визначає актуальні виклики та загрози національній безпеці України в інформаційній сфері, стратегічні цілі та завдання, спрямовані на протидію таким загрозам, захист прав осіб на інформацію та захист персональних даних.</p> <p>Метою Стратегії є посилення спроможностей щодо забезпечення інформаційної безпеки держави, її інформаційного простору, підтримки інформаційними засобами та заходами соціальної та політичної стабільності, оборони держави, захисту державного суверенітету, територіальної цілісності України, демократичного конституційного ладу, забезпечення прав та свобод кожного громадянина.</p> <p>Досягнення мети здійснюватиметься шляхом ужиття заходів щодо стримування та протидії загрозам інформаційній безпеці України та нейтралізації інформаційної агресії, у тому числі спеціальних інформаційних операцій держави-агресора, спрямованих на підрив державного суверенітету, територіальної цілісності України, забезпечення інформаційної стійкості суспільства та держави, створення ефективної системи взаємодії між органами державної влади, органами місцевого самоврядування та суспільством, а також розвиток міжнародної співпраці у сфері інформаційної безпеки на засадах партнерства та взаємної підтримки».</p>
Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року	<p>«Мета Стратегії полягає у розбудові національної інноваційної екосистеми для забезпечення швидкого та якісного перетворення креативних ідей в інноваційні продукти та послуги, підвищення рівня інноваційності національної економіки, що передбачає створення сприятливих умов для розвитку інноваційної сфери, збільшення кількості впроваджуваних розробок, підвищення економічної віддачі від них, залучення інвестицій в інноваційну діяльність».</p>

Продовження таблиці 2.1

1	2
Указ Президента України «Про Доктрину інформаційної безпеки України»	«Доктрина визначає національні інтереси України в інформаційній сфері, загрози їх реалізації, напрями і пріоритети державної політики в інформаційній сфері. Метою Доктрини є уточнення засад формування та реалізації державної інформаційної політики, насамперед щодо протидії руйнівному інформаційному впливу російської федерації в умовах розв'язаної нею гібридної війни. Доктрина базується на принципах додержання прав і свобод людини і громадянина, поваги до гідності особи, захисту її законних інтересів, а також законних інтересів суспільства та держави, забезпечення суверенітету і територіальної цілісності України.»
Закони України «Про державну підтримку розвитку індустрії програмної продукції»	«Закон спрямований на формування сприятливих умов розвитку індустрії програмної продукції України для створення високопродуктивних робочих місць, залучення інвестицій, збільшення обсягів випуску високотехнологічної продукції, стимулювання наукомісткого експорту та імпортозаміщення, реалізацію науково-технічного потенціалу України.»
ДСТУ EN 301 549:2022 Інформаційні технології. Вимоги щодо доступності продуктів та послуг ІКТ (EN 301 549 V3.2.1 (2021-03), IDT)	ДСТУ EN 301 549:2022 є стандартом з інформаційних технологій, що стосується вимог до доступності продуктів та послуг інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Цей стандарт є українським національним варіантом стандарту Європейського Союзу EN 301 549, який відповідає вимогам Директиви ЄС про доступність в ІКТ (Directive (EU) 2016/2102). Основна мета ДСТУ EN 301 549:2022 полягає в тому, щоб забезпечити доступність продуктів та послуг ІКТ для всіх користувачів, включаючи осіб з обмеженими можливостями. Стандарт встановлює технічні вимоги, які повинні бути виконані виробниками ІКТ, щоб забезпечити їхню доступність для всіх користувачів.
ДСТУ ISO/IEC 18014-2:2006 «Інформаційні технології. Методи захисту. Послуги штемпелювання часу. Частина 2. Механізми, що виробляють незалежні токени (ISO/IEC 18014-2:2002, IDT)»	ДСТУ ISO/IEC 18014-2:2006 визначає методи захисту для послуг штемпелювання часу, зокрема механізми, що виробляють незалежні токени. Цей стандарт встановлює вимоги та рекомендації для забезпечення надійності, цілісності та конфіденційності процесу штемпелювання часу, який використовується для підтвердження часу створення або модифікації документів, електронних повідомлень та інших цифрових об'єктів.

Продовження таблиці 2.1

1	2
<p>ДСТУ ISO/IEC 8823-1:2009 «Інформаційні технології. Взаємозв'язок відкритих систем. Специфікація протоколу рівня подання, орієнтованого на з'єднання (ISO/IEC 8823-1:1994, IDT)»</p>	<p>ДСТУ ISO/IEC 8823-1:2009 — це стандарт з інформаційних технологій, який визначає специфікацію протоколу рівня подання, орієнтованого на з'єднання в контексті взаємозв'язку відкритих систем. Цей стандарт має ідентичний текст із Міжнародним стандартом ISO/IEC 8823-1:1994.</p> <p>Основна мета ДСТУ ISO/IEC 8823-1:2009 полягає в уніфікації специфікації протоколу рівня подання для забезпечення взаємодії між відкритими системами. Протокол рівня подання визначає механізми для представлення даних на мережевому рівні, які дозволяють різним комп'ютерним системам здійснювати обмін інформацією незалежно від їхніх апаратних або програмних характеристик.</p>

Закон України «Про інформацію» захист інформації - сукупність правових, адміністративних, організаційних, технічних та інших заходів, що забезпечують збереження, цілісність інформації та належний порядок доступу до неї;

інформація - будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді» [17].

Закон України «Про науково-технічну інформацію» визначає поняття «інформаційні ресурси науково-технічної інформації - це систематизоване зібрання науково-технічної літератури і документації (книги, брошури, періодичні видання, патентна документація, нормативно-технічна документація, промислові каталоги, конструкторська документація, звітна науково-технічна документація з науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, депоновані рукописи, переклади науково-технічної літератури і документації), зафіксовані на паперових чи інших носіях» [18].

Закон України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» визначає поняття:

- «інформаційно-комунікаційна система - сукупність інформаційних та електронних комунікаційних систем, які у процесі обробки інформації діють як єдине ціле;

- комплексна система захисту інформації - взаємопов'язана сукупність організаційних та інженерно-технічних заходів, засобів і методів захисту інформації;

- електронна комунікаційна система - сукупність технічних і програмних засобів, призначених для обміну інформацією шляхом передавання, випромінювання та/або приймання її у вигляді сигналів, знаків, звуків, рухомих або нерухомих зображень чи в інший спосіб [19]

Згідно Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» державне регулювання у сфері електронного документообігу спрямовано на:

- реалізацію єдиної державної політики електронного документообігу;
- забезпечення прав і законних інтересів суб'єктів електронного документообігу;
- нормативно-правове забезпечення технології оброблення, створення, передавання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів» [20].

Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» визначає поняття:

- «національні електронні інформаційні ресурси (далі - національні інформаційні ресурси) - систематизовані електронні інформаційні ресурси, які містять інформацію незалежно від виду, змісту, форми, часу і місця її створення (включаючи публічну інформацію, державні інформаційні ресурси та іншу інформацію), призначену для задоволення життєво важливих суспільних потреб громадянина, особи, суспільства і держави. Під електронними інформаційними ресурсами розуміється будь-яка інформація, що створена, записана, оброблена або збережена у цифровій чи іншій нематеріальній формі за допомогою електронних, магнітних, електромагнітних, оптичних, технічних, програмних або інших засобів»;

- система управління технологічними процесами (далі - технологічна система) - автоматизована або автоматична система, яка є сукупністю

обладнання, засобів, комплексів та систем обробки, передачі та приймання, призначена для організаційного управління та/або управління технологічними процесами (включаючи промислове, електронне, комунікаційне обладнання, інші технічні та технологічні засоби) незалежно від наявності доступу системи до мережі Інтернет та/або інших глобальних мереж передачі даних;

- системи електронних комунікацій (далі - комунікаційні системи) - системи передавання, комутації або маршрутизації, обладнання та інші ресурси (включаючи пасивні мережеві елементи, які дають змогу передавати сигнали за допомогою проводових, радіо-, оптичних або інших електромагнітних засобів, мережі мобільного, супутникового зв'язку, електричні кабельні мережі в частині, в якій вони використовуються для цілей передачі сигналів), що забезпечують електронні комунікації (передачу електронних інформаційних ресурсів), у тому числі засоби і пристрої зв'язку, комп'ютери, інша комп'ютерна техніка, інформаційно-телекомунікаційні системи, які мають доступ до мережі Інтернет та/або інших глобальних мереж передачі даних» [16].

Таким чином, формування законодавства про процедури впровадження ІКТ пройшло кілька етапів розвитку:

- 1) створення та організаційне оформлення передумов інформаційного простору;
- 2) оголошення узагальнюючих курсів з комп'ютеризації в економіці;
- 3) становлення та розвиток інформаційного суспільства в Україні.

Крім того, можна зробити висновок, що процесуальне законодавство щодо впровадження ІКТ є багато в чому декларативним і, на жаль, відсутні реальні економічні стимули для започаткування інформаційної діяльності, пов'язаної з ІКТ в органах публічної влади. Виходить, що ключовий термін «ІКТ» почав з'являтися в українському процесуальному законодавстві лише на третьому етапі – 2007 р. До цього терміни «інформатизація» та «інформаційні технології» з'являлися лише в українському процесуальному

законодавстві. Проте можна сказати, що законодавча база для впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в основному сформована і має великий потенціал для вдосконалення.

2.2. Засоби інформаційних та комунікаційних технології у протидії корупції в органах публічної влади

Корупція є комплексним негативним явищем, яке призводить до наслідків нормативного, економічного та соціального характеру та визначається як зловживання довіреною владою для отримання особистої вигоди в контексті «поганого управління» («це означає причину корупції»). Повільний розвиток у всіх сферах суспільного життя і державного політичного управління» [66]. Україна належить до країни, де політична корупція, велика й мала, глибоко вкоренилася в усіх сферах життя і стала невід'ємною частиною суспільних відносин [34]. Зловживання довірою зазвичай відноситься до використання офіційної влади в державному управлінні, що зазвичай проявляється як фінансова вигода. Однак це найбільш лінійне сприйняття явища корупції. Тому визначення корупції має включати питання соціального значення, оскільки корупція є соціальним явищем і людський фактор відіграє певну роль у формуванні антикорупційного регулювання [38].

Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» під корупцією розуміється «використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її

вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей» [14].

Корупція визначається в Цивільній конвенції проти корупції «однією із найнебезпечніших загроз правопорядку, демократії, правам людини, чесності та соціальній справедливості і що вона перешкоджає економічному розвитку та загрожує належному і справедливому функціонуванню країн із ринковою економікою. Корупція означає прямі чи опосередковані вимагання, пропонування, дачу або одержання хабара чи будь-якої іншої неправомірної вигоди або можливості її отримання, які порушують належне виконання будь-якого обов'язку особою, що отримує хабара, неправомірну вигоду чи можливість мати таку вигоду, або поведінку такої особи. [57].

У рамках Національного агентства з питань запобігання корупції з точки зору безпосередніх цілей створення та функціонування цього відомства особливу роль відіграють матеріальні питання, оскільки відповідно Закону України «Про запобігання корупції» це центральний орган виконавчої влади України зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику. В Україні також створено Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру для боротьби з корупцією. Ці органи контролюють дотримання антикорупційного законодавства, виявляють порушення та притягають до відповідальності корупціонерів.

Щодо питання розширення інтеграції ІКТ у діяльність органів публічної влади, то дуже важливим є питання захисту інформації, яка обробляється (передається, зберігається) у системах. Згідно Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» [17] «об'єктами кіберзахисту є:

1) комунікаційні системи всіх форм власності, в яких обробляються національні інформаційні ресурси та/або які використовуються в інтересах

органів державної влади, органів місцевого самоврядування, правоохоронних органів та військових формувань, утворених відповідно до закону;

2) об'єкти критичної інформаційної інфраструктури;

3) комунікаційні системи, які використовуються для задоволення суспільних потреб та/або реалізації правовідносин у сферах електронного урядування, електронних державних послуг, електронної комерції, електронного документообігу».

Розвиток ІКТ означає відповідний розвиток державних інституцій та підвищення рівня кадрових можливостей. Співробітники повинні регулярно проходити навчання з ключових питань, таких як конфіденційність, безпека та кібервразливість, а також конкретних дій, які люди можуть вжити для усунення або мінімізації ризиків, включаючи внутрішні заходи, пов'язані з можливостями співробітників. Необхідно робити резервні копії даних, наявність резервних копій може зменшити вплив програмних атак, а регулярні оновлення систем безпеки допоможуть запобігти серйозним загрозам [33].

Важливо визнати, що корупція негативно впливає абсолютно на всі сфери суспільного життя, знижуючи довіру громадян до відносин суб'єкта з владою та затримуючи реформи окремих аспектів державного управління. Тому актуальним є питання про наявність інструментів для мінімізації наслідків корупції. Практика показує, що ІКТ є надзвичайно корисним інструментом у боротьбі з корупцією. Звичайно, варто виділити окремий напрямок, пов'язаний з інформаційно-комунікаційними технологіями – на його основі ЗМІ створили нову інтерактивну інформаційну платформу, яка вже дозволяє поширювати інформацію по всьому світу за кілька секунд за допомогою фото, яке може бути доказом корупції. При правильній взаємодії деякі питання антикорупційної політики можуть бути вирішені не тільки у взаємодії між відділами G2G, а й між рівнями управління, прямо чи іншим чином, пов'язані з оптимізацією обміну інформаційними ресурсами. Тому в

інституційному та соціальному плані це ускладнить можливість службовців зловживати службовими можливостями для вчинення шахрайських дій.

Завдяки безперервному та стрімкому розвитку інформаційно-комунікаційних технологій концепція електронного урядування заслужено набула популярності. У рамках електронного урядування держави відіграють роль взаємних фаворитів у змаганні форсованого розвитку. Держави використовують інформаційні та комунікаційні технології для модернізації процесів управління та управління з метою підвищення ефективності та якості державних послуг [15].

На практиці електронне урядування передбачає максимально можливу інтеграцію інформаційно-комунікаційних технологій в процеси управління на всіх рівнях з метою підвищення ефективності та якості державних продуктів на даному етапі, а також відкриття інформації та корекція технологічних додатків. Серед елементів використання ІКТ для оцінки таких результатів управління є очікувані вигоди від зменшення корупції, підвищення прозорості через відкриті державні дані та обмеження свавілля урядовців шляхом автоматизації процесів управління. Наприклад, система електронних скарг і петицій створена для забезпечення відкритості органів влади та встановлення зворотного зв'язку з громадянами, що дозволяє їм робити юридично значущі звернення та надсилати їх в електронному вигляді, або система звернень публічного доступу за принципом «єдиного вікна» згідно законодавства України [57].

Наразі існує багато способів безпосереднього впливу ІКТ на антикорупційний процес. По-перше, це переведення базових послуг в електронну форму, що передбачає перенесення інформації, доступної державним органам чи окремим службовцям, на електронні майданчики та надання її користувачам у формі, визначеній законодавством та указами. надання послуг. Концепція електронних послуг полягає в тому, що користувачі взаємодіють незалежно з електронними системами, правила яких чітко визначені, а не з державними агентами. Головною метою цієї концепції

є надання доступних, ефективних та прозорих електронних послуг, отримання яких потребує мінімальних часових та матеріальних витрат, що дозволить уникнути корупції при наданні послуг національному уряду [22]. При цьому предметом підкупу може стати і сам інформаційно-технологічний проект, і договір на аутсорсингове обслуговування. Підзвітність досягається за рахунок технічних аспектів, які легко вдосконалювати та покращувати. Загальнодоступну інформацію можна легко переглядати та аналізувати.

Перехід на електронну взаємодію з державним управлінням, окрім позитивного ефекту подолання впливу «людського фактору», призвів до іншої проблеми: необхідності гарантування безпеки даних, коректного надання послуги, можливість комп'ютерних додатків та їх стійкість до хакерських атак. Це вимагає від країн оновити свою правову базу, щоб забезпечити безперервне функціонування електронних послуг. Україна зайняла в цьому питанні прогресивну позицію 29 квітня 2021 року на засіданні круглого столу «Забезпечення реформування сфери кібербезпеки: стратегічні пріоритети», в рамках якого було обговорено Стратегію України щодо реформування управління кібербезпекою та проаналізовано проєкт Дорожньої карти її реалізації» [51].

У напрямку вдосконалення чинного законодавства з 2021 року стало очевидно, що нормативно-правові акти у сфері кібербезпеки України є недостатньо деталізованими. З метою підвищення рівня антикорупційного та кібербезпекового середовища USAID рекомендувало запровадити елементи управління ризиками [модельна реалізація управління ризиками митниці в Україні (Глава 52 МК України)] у структурних органах держави потужність [40].

Міжнародні організації надають кошти та підтримують програми розвитку у сфері боротьби з корупцією. Вони можуть бути як загальними, так і спрямованими на певну та обмежену аудиторію, наприклад, програми підвищення кваліфікації для державних службовців. Феномен стрімкого розвитку соціальних мереж відіграє свою роль, оскільки він не тільки

розширює можливості, але й створює багато проблем. Наразі Україні необхідно вчитися на досвіді міжнародної спільноти для покращення безпеки та зниження кіберризиків. Прикладом є Взаємно узгоджені норми безпеки маршрутизації (MANRS) (Mutually Agreed Norms for Routing Security, MANRS), глобальна ініціатива, підтримана мережевою спільнотою, яка надає важливі рекомендації щодо виправлення та пом'якшення найпоширеніших загроз в Інтернеті.[367].

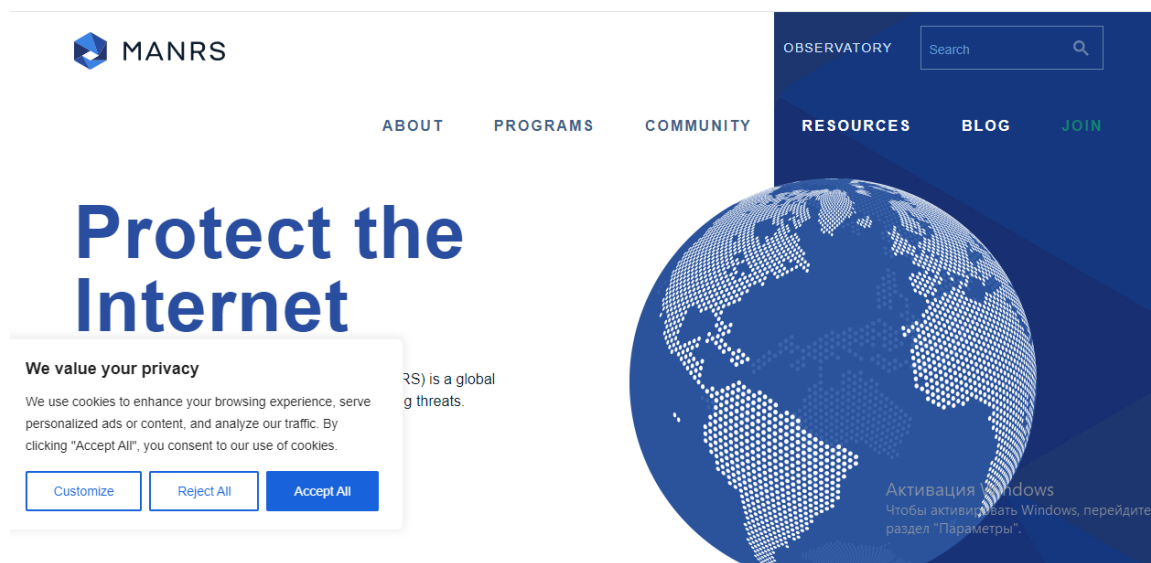

Рисунок 2.1. Веб-сайт Взаємно узгоджені норми безпеки маршрутизації (MANRS), <https://manrs.org/>

Mutually Agreed Norms for Routing Security (MANRS) – це ініціатива глобальної спільноти провайдерів Інтернету та інших зацікавлених сторін, спрямована на покращення безпеки маршрутизації в Інтернеті. MANRS створений для покращення стійкості та безпеки глобальної мережі Інтернет шляхом впровадження ряду рекомендацій та норм поведінки для операторів мережевих систем. Основні принципи MANRS включають:

1. **Filtering:** учасники MANRS повинні фільтрувати подроблені IP-адреси та інші неправильні маршрути, щоб уникнути розповсюдження некоректної інформації про маршрутизацію.

2. Anti-Spoofing: учасники MANRS повинні використовувати захист від підробки IP-адрес (антипідроблення), щоб уникнути використання підроблених джерел адрес при відправленні мережевого трафіку.

3. Coordination: учасники MANRS повинні співпрацювати між собою та з іншими операторами мережі для виявлення та вирішення проблем маршрутизації.

4. Global Validation: учасники MANRS повинні сприяти глобальному підтвердженню автономних систем (AS) та підписувати маршрути, щоб забезпечити їхню автентичність та інтегритет.

Ці принципи спрямовані на зменшення можливості зловживання та підвищення стабільності та безпеки глобальної мережі Інтернету. MANRS активно підтримується різними організаціями та спільнотами, такими як Інтернет-суспільство (ISOC), і вважається важливою складовою безпеки Інтернету.

Водночас за підтримки USAID та Департаменту міжнародного розвитку Уряду Великобританії Україна впроваджує антикорупційний проєкт під назвою «Прозорість і підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS». «Проєкт надає підтримку громадянам України та українському уряду у боротьбі з корупцією у ключових функціях державного управління та послугах, а також сприяє утворенню довіри українців до уряду на основі прозорості, підзвітності та покращеної якості послуг. Ця підтримка має на меті імплементацію видимих та успішних реформ у державному управлінні та послугах для подолання корупції у таких ключових сферах як електронні публічні закупівлі, відкриті дані та електронні послуги» [45].

Проєкт TAPAS допомагає забезпечити більшу прозорість, відкритість та відповідальність у державному управлінні та послугах, що сприяє підвищенню довіри громадськості до державних органів та покращенню якості наданих послуг.

Головна Про проєкт Компоненти Команда Новини Медіа та матеріали Донори та партнери Контакти

USAID UKaid EURASIA FOUNDATION

ПРОЗОРІСТЬ ТА ПІДЗВІТНІСТЬ
У ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ ТА
ПОСЛУГАХ | TAPAS

ЦИФРОВІ
АНТИКОРУПЦІЙНІ
РІШЕННЯ,
СТВОРЕНІ ЗА ПІДТРИМКИ
USAID / UK AID ПРОЄКТУ TAPAS

Дізнавайтеся більше і не
толеруйте корупцію

ПРОЗОРІСТЬ ТА ПІДЗВІТНІСТЬ
У ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ
ТА ПОСЛУГАХ/TAPAS

ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ ЧЕРЕЗ
ЕЛЕКТРОННЕ ВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Проект USAID/UK aid «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS» спільно з українським Урядом, місцевою владою та громадянами працює над удосконаленням системи публічних закупівель, електронних послуг та доступу до відкритих даних для зменшення корупції

Револьюція Гідності в Україні стала поштовхом до трансформації виконавчої та законодавчої гілок влади у 2014 році. Відтоді пріоритетом Уряду України є збільшення прозорості та підзвітності державного сектору через електронні закупівлі, відкриті дані та електронні послуги.

Прозорий та відкритий державний сектор потребує доступної інформації про дії Уряду та демонструє більшу ефективність через зменшення можливостей для корупції. У межах проєкту «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та урядом Великої Британії через UK aid, Фонд Євразія разом із партнерами надають технічну допомогу та проводять тренінги, що допоможе українському Уряду втілити видимі та успішні реформи у державному управлінні та послугах для значного зменшення корупції.

Фонд Євразія реалізує проєкт у партнерстві з Фондом Східна Європа, Київською школою економіки, Агенцією журналістики даних (TEXTY), Social Boost, Transparency International Україна та Open Data Institute.

Короткий огляд проєкту

Період: серпень 2016 - серпень 2022

Донори: Агентство США з міжнародного розвитку (USAID), Уряд Великої Британії (UK aid)

Бенефіціари проєкту:
Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства,
Міністерство цифрової трансформації,
Міністерство охорони здоров'я України

Виконавці проєкту: Фонд Східна Європа, Київська школа економіки, Transparency International Україна, Агенція журналістики даних (TEXTY), Social Boost, Open Data Institute

Рисунок 2.2. Веб-сайт USAID / UK aid проєкту «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS», <https://tapas.org.ua/pro-proekt/>

Проект складається з трьох основних елементів:

1) навчання державних службовців використанню автоматизованих процесів державних закупівель, що зменшить рівень корупції шляхом уникнення зловживань владою та забезпечення прозорості та підзвітності;

2) ініціатива відкритих даних, поширених у зручному для користувача форматі, доступних і послідовних повідомленнях, з метою забезпечення громадського, міжвідомчого та міжнародного нагляду;

3) створення електронних сервісних платформ для забезпечення надання державних послуг безпечним та зручним способом. У 2022 році було вирішено продовжити проєкт до січня 2024 року [24].

Незважаючи на те, що рівень успіху впровадження ІКТ в органах публічної влади постійно змінюється, і не всі проєкти можуть бути успішно реалізовані, потенціал ІКТ можна ефективніше використовувати лише в поєднанні з адміністративними реформами. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій відображається у двох напрямках: реформування та автоматизація державних органів. ІКТ часто використовуються для надання громадськості ефективного доступу до інформації про фінансову діяльність уряду, сприяння участі громадськості в процесах прийняття рішень, проведення різноманітних заходів щодо інформування громадськості, які допомагають створити атмосферу абсолютної нетерпимості до корупції, а також для забезпечення обізнаності громадськості, антикорупційних послуг та анонімного повідомлення про корупцію [74]. Таким чином, це збільшить розкриття корупційних процесів і прискорить реформи прозорості та запровадить політику відкритого доступу до даних, спрямовану на відкриття державних процесів і збільшення потоку інформації для обміну G2C, що зробить ефективнішим розуміння та використання громадянами та громадянським суспільством у цілому.

Крім того, з 2015 року в Україні працює платформа для публічних закупівель ProZorro з метою виключення можливості проведення державних закупівель шляхом уникнення використання електронної системи закупівель.

Оскільки електронна система ProZorro стала обов'язковою для всіх замовників, державні закупівлі стали відкритими для бізнесу [36].

ProZorro – це інноваційна платформа для публічних закупівель, яка була запроваджена в Україні з метою забезпечення прозорості, ефективності та боротьби з корупцією у сфері державних закупівель. Основні принципи та функціональні можливості ProZorro включають:

1. Централізована електронна система закупівель: ProZorro об'єднує всі етапи процесу закупівель на централізованій платформі, що дозволяє проводити закупівлі ефективніше та зменшує адміністративні витрати.

2. Прозорість та доступність інформації: усі процедури закупівель, документи та умови тендерів доступні онлайн, що забезпечує прозорість та відкритість процесу.

3. Зменшення корупції: ProZorro допомагає запобігати корупції шляхом зниження можливості для недобросовісних практик та забезпечення конкурентного середовища для учасників закупівель.

4. Електронні торги: процес закупівель включає проведення електронних торгів, що спрощує і прискорює вибір найкращих пропозицій.

5. Інновації та розвиток: ProZorro постійно вдосконалюється та розширює свої можливості для забезпечення більш ефективних та транспарентних закупівель.

ProZorro визнаний як одна з найуспішніших ініціатив в сфері державних закупівель, яка стала прикладом для багатьох країн світу. Ця платформа допомагає покращити ефективність витрачання державних коштів та забезпечити більшу довіру громадськості до системи державних закупівель.

Серед інструментів ІКТ – портали прозорості (платформи для своєчасного оприлюднення важливих дій уряду в Інтернеті), портали відкритих даних, які надають безкоштовний доступ до наборів даних, сервіси автоматизації послуг: електронні суди та портали, які дозволяють громадянам повідомляти про випадки корупції чи скарги, краудсорсингові

платформи а відкритий обмін даними служить ланцюгом зворотного зв'язку, який полегшує взаємодію між громадянами та державними установами. Слід зазначити, що сама прозорість є відправною точкою у боротьбі з корупцією. Прозорість є універсальною «протиотрутою» від усіх проблем сучасної демократії та є невід'ємним принципом концепції електронного урядування та електронного урядування загалом. Уряди можуть порушувати цей принцип з різних причин, таких як брак ресурсів, відсутність технічних аспектів і побоювання негативної реакції громадськості на сумнівну поведінку урядів або державних службовців під час управління їхніми бюджетами. У деяких країнах держава свідомо обмежує доступ до інформації з метою контролю над інформаційним полем, але розвиток нових комунікацій надзвичайно ускладнив ці процеси. Особливістю принципу прозорості є можливість отримання достовірної інформації в оригінальному вигляді, без її редагування для досягнення певного результату [55].

В Україні відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення поетапного впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи [21] передбачено створення та функціонування трьох підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи: «Електронний кабінет», «Електронний суд», підсистеми відеоконференцзв'язку [33]. Завдяки послугам електронного суду сторони можуть подавати процесуальні документи (позивачі, заяви тощо) до суду в електронному форматі та відстежувати хід і статус розгляду судових документів. Інформація про доставку документів, реєстрацію та інша інформація автоматично надходитиме в електронний кабінет автора. Крім того, за допомогою сервісів електронного суду учасники судового процесу можуть сплачувати судовий збір та інші збори онлайн, створювати та надавати електронні довіреності іншим особам тощо[15].

При наданні публічних послуг використання інформаційних технологій у системах управління викликає питання щодо спроможності не лише органів

державного управління, які надають ці послуги, а й суб'єктів, які безпосередньо пов'язані з національною антикорупційною політикою. Питання компетенції державних органів є одним із головних питань не лише юридичної науки, а й публічного управління та адміністрування. Закріплення чітко визначених повноважень державних органів є одним із засобів регулювання державою своєї поведінки, організації та організаційної діяльності, що дозволяє визначити, як і в якій мірі той чи інший державний орган виконує свою роль і які відносини між органами публічної влади і громадських установ [5].

Органи публічної влади України проводять послідовну антикорупційну політику. Зокрема, 3 лютого 2023 року Пенсійний фонд України на Єдиному порталі державних органів (gov.ua) опублікував інформацію про результати роботи Пенсійного фонду України щодо запобігання та виявлення корупції у 2022 році [60]. Антикорупційна програма українських пенсійних фондів та їх установ на 2021-2023 роки зазнає системного реформування [37]. Протягом 2022 року вводилися перевірки дотримання працівниками Пенсійного фонду України обмежень, передбачених Законом України «Про запобігання корупції», а також заходів, спрямованих на запобігання виникненню корупції; злочини, пов'язані з корупцією (перевірка позовних заяв, публікація антикорупційних матеріалів у ЗМІ тощо).

Єдиний портал адміністративних органів є основною частиною електронної інформаційної системи «Електронний уряд». Його метою є інтеграція сайтів адміністративних органів та інших електронних інформаційних систем для надання послуг громадянам та юридичним особам через Інтернет [60]). Основною особливістю функціональності веб-сайту держоргану є інтерактивність транзакцій, що дає можливість отримати через портал будь-яку послугу, яка надається відповідним держорганом, без паперового супроводу. Водночас електронний підпис має використовуватись як засіб підтвердження авторства документа. Основною перевагою використання функціоналу порталу є інтеграція з внутрішніми сховищами та

додатками, що дозволяє підтримувати портал в автоматичному режимі, керуючи лише внутрішньою системною інформацією, визначаючи доступність/недоступність організації та громадян [38].

Таким чином, впровадження заходів електронного урядування та концепцій належного урядування сприяють розвитку демократії на основі застосування нових інформаційних та комунікаційних технологій. Поступове впровадження елементів електронного урядування в Україні сприяє підвищенню ефективності та результативності діяльності органів публічної влади. Функції державної служби виконуються уповноваженими особами, що скорочує час обслуговування клієнтів, а відкритість і прозорість діяльності державних органів значно підвищує рівень довіри між громадянами та покращує комунікацію між громадянами та органами. Системи електронного урядування розширюють доступ до публічної інформації, забезпечують прозорість і можливість моніторингу ринків діяльності уряду та діяльності окремих посадових осіб, які керують публічною інформацією. Електронне урядування також дає змогу надавати послуги державним органам за принципом «єдиного вікна», що значно скорочує час виконання завдань та відповіді на звернення фізичних та юридичних осіб, зменшує інформаційне навантаження на державні органи. громадськість. Державні службовці, це особливість будь-якої системи управління.

2.3. Діджиталізація як напрям удосконалення інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади

Україна прагне адаптуватися до тенденцій розвитку інформаційних технологій у державному управлінні та всіх сферах суспільного життя. Незважаючи на певний прогрес, він ще не дав системного та синергетичного впливу на розвиток країни, незважаючи на величезний потенціал місцевих

ІТ-фахівців, які входять до п'ятірки найкращих ІТ-підрядників світу.

Ми віримо, що використання діджиталізації в органах публічної влади може стати важливим драйвером цифрової трансформації в Україні для розвитку конкурентоспроможної економіки. Тому нам необхідно детально вивчити особливості діджиталізації в органах публічної влади в процесі цифрової трансформації та внести пропозиції щодо методичних рекомендацій щодо впровадження, що також стало темою нашого дослідження.

Діджиталізація – це процес перетворення аналогових процесів, сервісів та інфраструктури на цифрові формати, щоб полегшити доступ, ефективність та якість надання послуг для громадян та покращити ділові процеси у державних органах. Цей напрям удосконалення інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади має кілька важливих аспектів:

- електронне урядування (e-Government): діджиталізація включає в себе перехід до електронного урядування, що дозволяє громадянам та бізнесу отримувати послуги державних органів онлайн, заповнювати та подавати документи електронно, спрощує адміністративні процедури та зменшує час на їх виконання;

- цифрові інфраструктури та платформи: розробка цифрових інфраструктур та платформ дозволяє забезпечити швидкий та безпечний обмін даними між державними органами та зовнішніми стейкхолдерами, спрощує інтеграцію систем та забезпечує доступ до необхідної інформації;

- відкриті дані (Open Data): діджиталізація органів публічної влади також передбачає відкриття доступу до даних громадськості, що сприяє підвищенню прозорості діяльності владних структур та створює нові можливості для розвитку додатків та сервісів на основі цих даних;

- цифрові технології та інновації: впровадження цифрових технологій та інновацій, таких як штучний інтелект, блокчейн, інтернет речей тощо, допомагає підвищити ефективність роботи державних органів, забезпечити

безпеку та зменшити витрати;

– кібербезпека та захист даних: одним з важливих аспектів діджиталізації є забезпечення кібербезпеки та захисту конфіденційності даних у державних структурах, оскільки перехід до цифрових технологій також збільшує ризики кібератак та порушень безпеки.

В цілому, діджиталізація є ключовим напрямком для удосконалення інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади, оскільки вона сприяє підвищенню ефективності діяльності державних структур, забезпечує доступність та прозорість послуг для громадян та бізнесу, а також сприяє розвитку інноваційного середовища.

Розвиток у сфері цифрової трансформації систем державного управління та адміністрування є потенційною моделлю для всієї країни, яка може принести значні переваги як приватним компаніям, так і людям загалом – підвищення продуктивності та конкурентоспроможності, здобути нові знання та навички, вибрати роботу та розширити можливості [33].

Більшість видів діяльності, знайомих громадянам, зазнають впливу цифрової трансформації, оскільки цифрові технології стали основою для створення нових продуктів, нових цінностей і, отже, для отримання конкурентної переваги на більшості ринків, що призводить до нової природи вартості поява нових унікальних систем і процесів (наприклад, Uber, Airbnb, цифровий банкінг тощо) [44].

На думку С. Тулл цифровізація це унікальне сучасне явище, спричинене розвитком продуктивних сил і водночас процесом масштабних змін у відносинах між учасниками (урядом, бізнесом та суспільством в особі окремих осіб), який охоплює всі сфери соціальної активності та виникають під впливом конвергенції цифрових технологій, даних та Інтернету[57].

Управління в епоху цифрових технологій приходить на зміну новому державному врядуванню та передбачає більш сучасне «цифрове» управління (Digital Era Governance), яке наголошує на чесності та оцифровці, орієнтованій на клієнта. Водночас В. Куйбіда зі співавторами [36, 37]

звертають увагу на дискусійне використання англomовних понять, пов'язаних із цифровою трансформацією, у сфері національних наук, зокрема, стосуються слів «digitalization», «digitization» та «digital transformation».

У результаті аналізу науковці перекладають «digitalization» як цифровізацію, що означає процес впровадження цифрових технологій для покращення життя людей, суспільства та країни. Тому цифрове урядування буде розглядатися як цифровий додаток публічної влади (цифрова форма державного управління), що стане кроком до поступового впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у діяльність публічної влади («адміністративна комп'ютеризація» → «е-урядування» → «цифровізація державного управління»).

Водночас, цифровізація в органах публічного управління – це процес здійснення цифрової трансформації публічної сфери (в контексті радикальної трансформації діяльності державних органів), який буде досягнутий шляхом використання цифрових технологій, робочих інструментів, штучного інтелекту для прийняття управлінських рішень, blockchain-, smart-, portal-, cloud-, network-сервісів тощо). Іншими словами, діджиталізація в органах публічного управління – це процес цифрової трансформації від державного управління до цифрового управління (цифрового адміністрування) [47-48]. Отже, ми можемо визначити діджиталізацію в органах публічного управління як процес фундаментальних змін у механізмах державного управління загалом та діяльності державних органів зокрема, що базується на впровадженні ІКТ у всі аспекти бізнесу та веде до поступового розвитку національної цифрової трансформації.

З розвитком технологічних процесів і розвитком засобів зв'язку, що використовуються для обміну інформацією між людьми, виникає необхідність вирішення проблеми підвищення ресурсної потужності останніх. Інформація, по суті, є всюдисущою речовиною, яка охоплює всі сфери людського існування та є інструментом для встановлення взаємодії

між різними секторами. Інформація, яку забезпечує процес управління, є соціальною, оскільки її використання пов'язане з вирішенням завдань, що впливають з державного управління, і безпосередньо пов'язане зі сферою існування людей (соціальною сферою) характеризується виконанням функцій:

- 1) відносини між індивідами, суспільством і публічно-правовими інститутами;
- 2) інструменти політичного впливу;
- 3) використання ІКТ для інтеграції громадян у глобальний інформаційний простір і сприяння розвитку;
- 4) об'єкти правового регулювання.

Ніхто не залишається байдужим до цифровізації клієнтоорієнтованих послуг і розвитку мобільних технологій, які дозволяють громадянам брати участь у створенні нових рішень. Розвиток цифрових сервісів сприяє підвищенню якості державного управління та зниженню рівня корупції. Це також впливає на розвиток ефективних, підзвітних та інклюзивних державних інституцій, здатних реагувати на потреби громадян із різних демографічних груп, особливо в умовах масштабної агресії російської федерації. Отже, з точки зору належної взаємодії між державами, формування нормативно-правової бази надання адміністративних послуг з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (особливо Інтернету), а також надання інформації про адміністративні послуги було і досі є необхідною умовою органів публічного управління і громадян, а також інших суб'єктів адміністративно-правових відносин. Зокрема, з початком широкомасштабного військового вторгнення російської федерації у 2022 році необхідно оперативно адаптувати нормативну базу для забезпечення її ефективності в період дії воєнного стану в Україні [77].

У контексті надання суб'єктами державного управління адміністративних послуг суб'єктам господарювання та громадянам дуже цікавим є уявлення про те, що принцип «єдиного вікна» є засобом взаємодії

органів державної влади та громадян чи суб'єктів господарювання. Принцип «єдиного вікна» забезпечує єдину точку входу для взаємодії з державними органами влади. Для цього необхідно створити функціональну систему, яка автоматично надсилає запити та звіти до державного уповноваженого органу, виступаючи таким чином центром отримання та перерозподілу інформаційних листів, тобто провайдером [39]. Ідея полягає в тому, що створений централізований електронний каталог послуг не буде інтегрований у систему надання послуг органу державної влади, а каталог буде розроблений таким чином, щоб користувачі під час його використання не відчували переходу між різними інформаційними системами. Перенаправлення з каталогу на портал електронних послуг.

З метою створення ефективного механізму надання електронних послуг в рамках Порталу ДІЯ здійснюється відповідна взаємодія з органами обласної та місцевої державної адміністрації при наповненні Реєстру адміністративних послуг, який є невід'ємною частиною Єдиного реєстру адміністративних послуг. Портал електронних послуг діє відповідно до Положення про Єдиний державний вебпортал електронних послуг, тому Мінцифри вносить до реєстру адміністративних послуг інформацію про адміністративні послуги, які надаються місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування.

Загалом створення порталу є одним із важливих кроків у створенні відкритого інформаційного простору в Україні, що призводить до якісної зміни характеру інформаційної взаємодії органів державної влади з суспільством і бізнесом. Цей портал є інструментом організації якісного інформаційного обслуговування громадян та є джерелом своєчасної та законної інформації про діяльність органів державного управління всіх рівнів.

Надання публічних послуг в електронній формі, у тому числі взаємодія органів публічної влади, що надають державні послуги, здійснюється на основі складових державної інформаційної системи, інформаційно-технічної

та телекомунікаційної інфраструктури. При наданні електронних публічних послуг органи, залучені до надання послуг, взаємодіють між собою. «Правила формування і функціонування єдиної системи електронної взаємодії, а також основи інформаційного обміну, який здійснюється з її застосуванням між інформаційними системами органів виконавчої влади, державних позабюджетних фондів, виконавчих органів державної влади, державних установ, багатофункціональних центрів, інших органів і організацій з метою надання державних послуг в електронній формі. Некоректне функціонування інформаційних систем органів влади є основою для прийняття неправильного управлінського рішення і дії таких систем на теперішній час можуть набувати значення юридичних фактів, безпосередньо створюючи і припиняючи юридичні права та обов'язки» [11, 14]. Тому особливо важливо унормувати правовий статус інформаційних систем державних органів. Щоб уникнути конфліктів під час обміну даними, необхідно створити єдиний формат даних. Велике значення має правовий нагляд за інформаційними системами та забезпеченням технічними засобами учасників правовідносин у сфері публічних послуг. Ефективне функціонування інформаційних систем та отримання реальних результатів від їх використання залежить насамперед від нормативно-правової бази, яка регламентує весь їх життєвий цикл.

Створення порталів органів публічної влади та правових інструментів їх функціонування, які могли б забезпечити міжвідомчу взаємодію державних органів, муніципальних структур і громадян, є необхідним, враховуючи необхідність ефективної електронної взаємодії суб'єктів надання державних і муніципальних послуг, мобільні пристрої можуть слугувати окремими додатками з метою спрощення взаємодії з громадянами в рамках специфіки функціонування окремого органу. Портали є частиною архітектури електронного уряду, оскільки включають, крім інформаційної функції, функцію перерозподілу інформаційних запитів і навантаження на послуги.

Таким чином, за принципом «єдиного вікна» та за допомогою електронних кабінетів, адміністративні послуги, що надаються через функції мобільних порталів, як правило, повністю гарантовані. Такий доступ включає альтернативні способи доступу до послуги: або самостійне використання мобільних додатків чи комп'ютерних програм, або звернення до компетентного органу електронного урядування, і, зокрема, для тих, хто має певні труднощі з доступом до технічних засобів. Також можна подати заявку на участь у системі державних послуг на порталі Дія та порталах органів виконавчої влади або місцевого самоврядування. Це свідчить про те, що забезпечення необхідного рівня доступності електронних послуг та їх масштабне впровадження на всіх рівнях державного управління є результатом масштабної роботи з впровадження принципів «належного урядування» та систем електронного урядування в Україні.

Дослідження засад електронного урядування у сфері державного управління в Україні має важливе практичне значення для подальшої євроінтеграції, реформування законодавства, ефективної роботи державних органів та вдосконалення практичної діяльності уповноважених суб'єктів.

Сучасний менеджмент прирівнює продуктивність і ефективність до застарілого принципу «робота заради роботи», за яким публічні службовці в кращому випадку не помічають інтеграції будь-яких змін. Це пов'язано не лише з небажанням вивчати нове, а й з відсутністю зрілих механізмів інтеграції змін (інструкцій).

Діджиталізація органів публічної влади стимулює розвантаження систем державного управління. Завдяки автоматизованому управлінню за допомогою ІКТ можна зменшити суб'єктивні фактори, які часто впливають на швидкість надання послуг.

Висновки до другого розділу

Інфраструктура ІКТ повинна враховувати різноманітні прояви електронної демократії, включаючи електронні вибори, електронне голосування, електронні консультації тощо. Водночас, специфіка технічної підтримки та захисту даних вимагає індивідуального підходу до кожного запропонованого напрямку. Електронне урядування повністю залежить від обраного політичного інструменту, а впровадження електронної демократії охоплює широкий спектр діяльності, включаючи впровадження е-урядування. Слід зазначити, що важко оцінювати той чи інший інструмент ІКТ окремо від ініціатив електронної демократії, але ми не можемо не відзначити вирішальну роль ІКТ у просуванні та трансформації прийняття політичних рішень. Кардинально змінюється ставлення громадян і держави до систем участі, які впроваджуються за допомогою ІКТ, а також зростає довіра суспільства до структур управління. Крім того, суспільство розвиває технології та набуває відповідних навичок, рівень обізнаності зростає щодо електронного урядування та демократизації.

ВИСНОВКИ

Триваючий процес цифровізації всіх органів публічного управління в Україні є основою для внутрішнього регулювання державного управління. Інформаційно-комунікаційна складова апарату державного управління забезпечує вищий рівень ефективності. З широким впровадженням концепції електронного урядування традиційні відносини між громадянами та владою, засновані на принципі «людина несе зобов'язання перед державою», були замінені сучасними відносинами, заснованими на розумінні сервісних можливостей і сервісу. Це допомагає громадянам реалізувати свої права і допомагає їм виконувати свої обов'язки. Інфраструктура інформаційно-комунікаційних технологій має сприяти різноманітним проявам електронної демократії, включаючи електронні вибори, електронне голосування, електронні консультації тощо.

Використання інформаційних технологій допомагає оптимізувати та розвивати процеси управління та підтримує прийняття рішень щодо основних завдань державного управління. У контексті інформаційного суспільства статистичні інформаційні ресурси служать основою для прийняття оптимальних рішень у сфері державного управління та сприяють розвитку національних і регіональних економічних і соціальних сфер, їх значення стає дедалі помітнішим. Зміни в інституційному середовищі призвели до появи нових форм господарювання, диверсифікації форм власності та значного збільшення кількості фірм. Інституційні зміни мали значний вплив на законодавство у сфері інформатизації та статистики, а отже, на зміст національних статистичних робочих програм, види економічної діяльності, що спостерігалися, та методи збору, обробки та представлення статистичних даних.

Основна передумова трансформації методів інформаційного забезпечення пов'язана з державним управлінням соціально-економічним

розвитком.

Зарубіжний досвід застосування інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади відображається в різних країнах і має свої особливості та переваги:

1. Застосування інформаційних та комунікаційних технологій дозволяє урядовим органам покращити доступність та якість наданих послуг громадянам. Це може включати електронні сервіси, які дозволяють громадянам здійснювати різноманітні адміністративні процедури онлайн.

2. Інформаційні та комунікаційні технології дозволяють забезпечити відкритість та доступність інформації про роботу урядових органів. Електронні портали, відкриті дані та онлайн-консультації з громадськістю сприяють активній участі громадян у процесах управління.

3. Використання аналітичних інструментів та систем бізнес-інтелекту допомагає урядовим органам здійснювати аналіз та прогнозування різних ситуацій, що сприяє ефективному управлінню та прийняттю обґрунтованих рішень.

4. Використання ІКТ дозволяє автоматизувати багато процесів управління в органах влади, таких як управління кадрами, фінансами та ресурсами, що сприяє підвищенню ефективності та оптимізації роботи.

5. У контексті зростаючих загроз кібербезпеці, багато країн активно працюють над розробкою та впровадженням стратегій та технологій для захисту інформації та інфраструктури органів влади від кібератак

Загалом, інформаційні та комунікаційні технології стають ключовим інструментом для сучасного управління органами публічної влади, сприяючи покращенню якості надання послуг, прозорості та ефективності роботи.

З огляду на наведену інформацію, можна сформулювати деякі ключові елементи політики протидії корупції та вдосконалення застосування інформаційних та комунікаційних технологій в органах публічної влади, зокрема:

– прозорість та доступність інформації про роботу органів публічної

влади на єдиних веб-порталах свідчить про зобов'язання органів влади перед громадськістю щодо прозорості та доступності інформації про свою діяльність;

- систематичні зміни та постійне оновлення антикорупційної програми свідчить про важливість постійного вдосконалення механізмів протидії корупції в органах публічної влади та адаптації до нових викликів і ситуацій;

- здійснення контролю в органах публічної влади за дотриманням законодавства щодо запобігання корупції та вжиття заходів для попередження правопорушень є важливою складовою ефективною антикорупційної політики;

- використання електронних інструментів та платформ: впровадження єдиного веб-порталу органів публічної влади та електронних сервісів сприяє поліпшенню доступності та ефективності державних послуг для громадян та бізнесу;

- використання електронного підпису та інтеграція з внутрішніми базами даних сприяє підвищенню безпеки та ефективності взаємодії з державними структурами, а також дозволяє зменшити паперову документацію.

Ці заходи та політичні ініціативи спрямовані на підвищення прозорості, ефективності та відповідальності державних органів перед громадськістю, що відіграє важливу роль у зміцненні демократичних цінностей та розвитку держави.

Технологічні інновації та інформаційно-комунікаційні технології є першою лінією захисту від кіберзагроз і зловмисних кіберагентів. Без відповідних технічних заходів і можливостей для виявлення та реагування на кібератаки системи електронного урядування будуть вразливими до атак, а користувачі не довірятимуть свої особисті дані ненадійним системам. Навіть якщо є повна впевненість у безпеці, наприклад, державних веб-сайтів, органи влади повинні бути стурбовані питаннями кібербезпеки, оскільки ризик розповсюдження особистої інформації заважає багатьом громадянам

взаємодіяти з новими технологіями, віддаючи перевагу використанню старих способів взаємодії. Успіх електронних послуг та концепцій ІКТ залежить від рівня довіри та безпеки.

Таким чином, уряд повинен ефективно надавати можливості для формулювання стратегій для встановлення стандартів безпеки для програмних додатків і систем. Крім того, органи публічної влади повинні оцінити системи, щоб гарантувати, що заходи безпеки можуть швидко виявляти кіберзагрози, захищатися від них і реагувати на них, а також передбачати можливі загрози для розробки превентивних заходів захисту.

Цифрова трансформація на основі діджиталізації в органах публічного управління – це неминуче майбутнє України в сучасних розвинених країнах. Успіх цих змін та їх вплив на добробут українців залежатиме від швидкості та масштабу їх впровадження.

Звичайно, деякі досягнення в оцифровці вплинули на певні сфери державного управління (наприклад, Prozzolo) і сектори економіки, але не тільки на швидкість цих змін, а й на технічне обладнання, інфраструктуру і, таким чином, на глобальний інформаційний простір.

Таким чином, майбутні напрямки досліджень повинні здебільшого зосереджуватися на побудові сучасної телекомунікаційної інфраструктури для створення рівних умов доступу до Інтернету для людей різних класів (бідних і багатих, міських і сільських тощо). Також важливо продовжувати працювати у сферах електронної охорони здоров'я, освіти, телебачення, фінансів, демократії та державного управління, не забуваючи при цьому про такі сфери, як транспорт (пасажирів та вантажів), які можуть стати двигунами розвитку туризму та залучення інвестицій в Україну.

Крім того, ми рекомендуємо розробити стратегію формування цифрової культури та цифрових навичок у професійних сферах серед населення України, особливо серед державних службовців, на основі не лише онлайн-серіалів, а й навчальних дисциплін середньої та вищої освіти, курсів безперервного навчання та підвищення кваліфікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андріїв М.М. Поняття та структура компетенції органів публічної влади. *Теорія та практика державного управління*. 2017. Вип. 2. С. 45–53.
2. Антикорупційна програма Пенсійного фонду України та його органівна 2021–2023 роки, затверджена Наказом Пенсійного фонду України від 30.09.2021 р. № 140. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2021/10/PFU-na-2021-2023-roky.pdf>
3. Берназюк О.О. Електронне урядування як особлива форма публічного управління: поняття та проблеми запровадження. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2019. Вип. 55 (2). С. 32-35.
4. Биркович Т.І., Биркович В.І., Кабанець О.С. Механізми публічного управління у сфері цифрових трансформацій. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 9. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1488>.
5. Близнюк А.С. Формування інформаційно-комунікаційного забезпечення у системній взаємодії держави та суспільства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 11. С. 55-59.
6. Боровік Л.В. Інформація як інноваційний фактор економічного розвитку підприємництва та суспільства в умовах глобалізації. *Вісник Херсонського національного технічного університету*. 2021. № 2. С. 186-192.
7. Бугайчук О. В., & Воронкова В. Г. Боротьба з кіберзлочинністю в умовах діджиталізованого суспільства. Збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених «Молода наука-2020» : у 5 т. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. С. 237–239.
8. Вершинська О.М. Існуючі моделі побудови інформаційного суспільства. URL: <http://emag.iis.ru/arc/infosoc/emag.nsf/0/1f41ce7df933b2dfc32568c50027->

cde3?OpenDocument

9. Воронкова В. Г. Напрями розвитку штучного інтелекту (ШІ) як умови розвитку когнітивних технологій в умовах діджиталізованого суспільства. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 26–27 листопада 2020 року / Ред.-упорядник : д.філософ.н., проф., В. Г. Воронкова. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. С. 70–74.

10. Воронкова В. Г. Технології інформаційного менеджменту в державному управлінні. Вісник Національного університету цивільного захисту України : зб. наук. пр. Харків : Вид-во НУЦЗУ, 2021. Вип. 2 (15). 509 с. (Серія «Державне управління»). С. 70–79. URL: <http://vdu-nuczu.net/ua/8-ukr/141-vipusk-2-15-2021>

11. Воронкова В. Г. Формування концепції стратегії кібербезпеки в умовах глобалізації: економічні засади. Scientific trends : modern challenges. Volume 1 : collective monograph / Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks, California : GS Publishing Services, 2021. С. 46–60.

12. Воронкова В. Г., & Венгер О. М. Формування концепції адміністративного менеджменту в умовах стрімкого розвитку технологій, стохастичності та адаптації до змін. Humanities studies : зб. наук. пр./ Запорізь. нац. ун-т. Запоріжжя : ЗНУ. 2020. № 3 (80). С. 159–177.

13. Воронкова В. Г., & Соснін О. В. Формування інформаційного суспільства в Україні : виклик чи потреба часу? Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. Запоріжжя : ЗДІА, 2015. Вип. 60. С. 13–74.

14. Гуменна К.Р. Порівняльний аналіз цифрових стратегій України та Польщі. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія: Державне управління. 2019. № 4. С. 77–85. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnaddy_2019_4_13.

15. Доскалов І. С., Ручинська Н. С. Зарубіжний та вітчизняний досвід функціонування системи публічного управління в умовах становлення

інформаційного суспільства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 21. С. 111–115. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=7682&i=16>

16. ДСТУ EN 301 549:2022 Інформаційні технології. Вимоги щодо доступності продуктів та послуг ІКТ (EN 301 549 V3.2.1 (2021-03), IDT). URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=97742

17. ДСТУ ISO/IEC 18014-2:2006 «Інформаційні технології. Методи захисту. Послуги штемпелювання часу. Частина 2. Механізми, що виробляють незалежні токени (ISO/IEC 18014- 2:2002, IDT)». URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=50957

18. Електронне урядування та електронна демократія : навч. посіб. : у 15 ч. / за заг. ред. А.І. Семенченка, В.М. Дрешпака. Київ, 2017. Ч. 2. 72 с. URL: https://onat.edu.ua/wp-content/uploads/2018/05/Part_002_Feb_2018.pdf.

19. Електронний суд. URL: <https://baas.gov.ua/ua/elektronni-servisy/electronic-court.html>

20. Е-урядування – ключ до реформ в Україні. 2019. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/e-uryaduvannya- klyuch-do-reform-v-ukrayini>.

21. Загорський В. С., Ганущин С. Н. Модель ефективної комунікації у сфері публічного управління та адміністрування: структурно-функціональний аспект. *Демократичне врядування*. 2016. Вип. 16-17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2016_16-17_3

22. Закон України «Про захист персональних даних». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>

23. Закон України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>

24. Закон України «Про запобігання корупції». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

25. Закон України «Про інформацію». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

26. Закон України «Про науково-технічну інформацію». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12#Text>

27. Закон України «Про Національну програму інформатизації». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#Text>
28. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>
29. Закон України «Про стандартизацію». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text>
30. Закон України «Про державну підтримку розвитку індустрії програмної продукції». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5450-17#Text>
31. Закон України «Про державну таємницю». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#Text>
32. Закон України «Про національну безпеку України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
33. Зміни, що вносяться до Антикорупційної програми Пенсійного фонду України та його органів на 2021–2023 роки, затвердженої наказом Пенсійного фонду України від 30 вересня 2021 року № 140 «Про затвердження Антикорупційної програми Пенсійного фонду України та його органів на 2021–2023 роки». URL: <http://surl.li/jxwqm>
34. Інформаційно-аналітична діяльність: навч. посібник. Київ: Університет "Україна", 2014. 417 с.
35. Кардона Ф. Доступ до інформації і межі прозорості державної влади. 2015. 21 с. URL: <https://buildingintegrity.hq.nato.int/Resources.aspx?id=10127314975>
36. Клімушин П.С., Спасібов Д.В. Концепція сервісно орієнтованої держави в контексті модернізації публічного управління. *Теорія та практика державного управління*. 2017. Вип. 2. С. 21–28.
37. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства в Україні на 2018–2020 роки : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 р. № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#n13>.

38. Костюк Г.О. Електронне урядування в Україні як спосіб протидії корупції: автореф. маг.роб., 074 «Публічне управління та адміністрування». Миколаїв, 2019. 15 с. URL: <http://surl.li/nbegm>

39. Кузьменко В. М. Публічна онлайн-платформа колективної роботи органів самоорганізації населення як інструмент електронної демократії в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління.* 2020. № 1. С. 102-109.

40. Куйбіда В.С., Карпенко О.В., Наместнік В.В. Цифрове врядування в Україні: базові дефініції понятійно-категоріального апарату. *Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України. Серія: Державне управління.* 2018. № 1. С. 5–10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnaddy_2018_1_3.

41. Лазаренко С.Ж. Базові принципи та елементи антикорупційної політики в Україні. URL: <https://baas.gov.ua/ua/proekty/articles/b/558-bazovi-prin-tsipi-ta-elementi-antikoruptionsijnoi-politiki-v-ukrajini.html>

42. Литвинова Л. В., Збираник Ю. В. Теоретичні аспекти розвитку комунікації в органах публічної влади в Україні. *Державне управління: теорія та практика.* 2015. № 2. С. 4-11. URL: http://www.eapatp.academy.gov.ua/2015_2/3.pdf

43. Логвінов В.Г. Цифрові платформи як складова моделі публічного управління. *Інституціоналізація публічного управління в Україні в умовах євроінтеграційних та глобалізаційних викликів : матеріали щоріч. Все- укр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 24 трав. 2019 р.) : у 5 т. Київ, 2019. Т. 4. С. 57–59.*

44. Лопушинський І. П. «Цифрові робочі місця» державних службовців як вагома складова електронного урядування в Україні. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування.* 2018. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2018_1_29.

45. Наместнік В.В. Цифрова компетентність публічних службовців: сутність поняття. *Інституціоналізація публічного управління в Україні в*

умовах євроінтеграційних та глобалізаційних викликів: матеріали щоріч. Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 24 трав. 2019 р.) : у 5 т. Київ, 2019. Т. 4. С. 67–86.

46. Національне агентство з питань запобігання корупції. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/>

47. Оголошення про створення та забезпечення функціонування трьох підсистем (модулів) ЄСІТС. URL: <https://court.gov.ua/press/news/1173657>

48. Офіційний веб-сайт Міністерства цифрової трансформації України. URL: <https://thedigital.gov.ua/>.

49. Офіційний веб-сайт сервісу ДІА. URL: <https://diia.gov.ua/>.

50. Офіційний сайт «Будинок відкритих даних уряду США ». URL: <https://www.data.gov/>.

51. Офіційний сайт Великобританії з надання відкритих даних. URL: <https://data.gov.uk/>

52. Офіційний сайт платформи «Дія. Цифрова освіта». URL: <https://osvita.diia.gov.ua/>.

53. Офіційний сайт секретаріату Кабінету міністрів Великобританії . URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/cabinetoffice>.

54. Положення про Міністерство цифрової трансформації України : Постанова Кабінету Міністрів України від 18.09.2019 р. № 856. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2019-%D0%BF>.

55. Порядок взаємодії між декларантами, їх представниками, іншими заінтересованими особами та митними органами, іншими державними органами, установами та організаціями, уповноваженими на здійснення дозвільних або контрольних функцій щодо переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, з використанням механізму «єдиного вікна», затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від від 21.10.2020 р. № 971. *Офіційний вісник України*. 2020. № 87.Ст. 2791.

56. Порядок електронної інформаційної взаємодії між підсистемою «Електронний суд» Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи та Єдиним державним вебпорталом електронних послуг, зокрема мобільним додатком Єдиного державного вебпорталу електронних послуг (Дія), затверджений Наказом Міністерства цифрової трансформації України та Державної судової адміністрації України від 22.11.2021 р. № 151/385. *Офіційний вісник України*. 2021. № 93. Ст. 6034. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1845910-21#Text>

57. Порядок інформаційного наповнення та технічного забезпечення Єдиного веб-порталу органів виконавчої влади, затверджений Наказом Державного комітету інформаційної політики, телебачення і радіомовлення України, Державного комітету зв'язку інформатизації України від 25.11.2002 р. № 327/225. *Офіційний вісник України*. 2003. № 2. Ст. 49. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1021-02#Text>

58. Постанова Верховної Ради України «Про проект Закону України про інформаційний суверенітет та інформаційну безпеку України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1072-14#Text>

59. Почепцов Г. Нові комунікативні можливості у сфері державного управління. URL: <http://osvita.mediasapiens.ua/material/8049>

60. Приходько А.А. Інформаційно-комунікаційні технології як ефективний інструмент протидії корупції. URL: <http://surl.li/jxwum>

61. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 р. Дата оновлення: 19.05.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>

62. Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення поетапного впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи: Закон України від 27.04.2021 р. *Офіційний вісник України*. 2021. № 42. Ст. 2502. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1416-20#Text>

63. Про проект «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS». URL: <https://tapas.org.ua/pro-proekt/>

64. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017#Text>

65. Разумей Г. Ю., Разумей М. М. Діджиталізація публічного управління як складник цифрової трансформації України. *Публічне управління та митне адміністрування*, № 2 (25), 2020. URL: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2020/2/27.pdf>

66. Разумей Г.Ю. Розвиток механізмів електронного управління митними ризиками. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2019. № 3 (22). С. 267–276.

67. Реформування сфери кібербезпеки обговорено під час круглого столу. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/207897.html

68. Розпорядження Кабінет Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80#Text>

69. Романюк О., Коваленко І. Засоби масової інформації в контексті взаємодії держави та громадянського суспільства в інформаційній сфері. *Вісник книжкової палати*. 2021. № 7. С. 18-22.

70. Слово року-2019. Словник сучасної української мови та сленгу «Мислово». URL: http://myslovo.com/?page_id=4634.

71. Смірнова Н. Імплементация принципів доброго урядування: український досвід. *Evropský Politický a Právní Diskurz*. 2021. Р. 122–130. URL: <https://doi.org/10.46340/eppd.2021.8.4.14>

72. Смірнова Н.Р. Діджиталізація адміністративних процедур: окремі аспекти публічного управління. *Правові новели*. 2023. № 20. С. 205–211. URL: <https://doi.org/10.32782/ln.2023.20.28>

73. Смірнова Н.Р. Електронний уряд та доступ до відкритих даних: базові правові моделі. *Правове життя сучасної України: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.)*. Відп. ред. М.Р. Аракелян. О., Видав. Дім «Гельветика». 2020. Т. 2. С. 150–152.

74. Смірнова Н.Р. Муніципальні веб-сайти як інструмент сучасного урядування. Актуальні проблеми політики: зб. наук. праць. 2020. № 66. С. 30–35 URL.: <https://doi.org/10.32837/app.v0i66.704>

75. Смірнова Н.Р. Муніципальні веб-сайти як інструмент сучасного урядування. *Актуальні проблеми політики*. 2020. № 66. С. 30–35. <https://doi.org/10.32837/app.v0i66.704>

76. Соловійов С. Г. Інформаційна складова державної політики та управління : монографія / заг. ред. д. держ. упр., проф. Н. В. Грицяк. Київ : К.І.С. 2015. 320 с.

77. Спеціалізована антикорупційна прокуратура. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/posts/specializovana-antikorupcijnna-prokuratura>

78. Стратегія інформаційної безпеки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#n7>

79. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text>

80. Струтинська І., Козбур Г. Основні стимули цифрових трансформацій малого та середнього бізнесу України. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/28144/2/XXI_NK_2019_Strutynska_I-Basic_performance_of_digital_73-74.pdf.

81. Туль С.І. Трансформація світового ринку праці в умовах діджиталізації : автореф. дис. канд. екон. наук :08.00.02. Вінниця, 2019. 20 с.

82. Турчин В. Електронне урядування у сфері реєстрації прав на нерухоме майно. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2017. № 5. С. 178–190.

83. Указ Президента України «Про Доктрину інформаційної безпеки України». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/472017-21374>

84. Указ Президента України «Про Положення про порядок здійснення криптографічного захисту інформації в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/505/98#Text>

85. Філософія цифрової людини і цифрового суспільства: теорія і практика: монографія / В. Г. Воронкова, В. О. Нікітенко. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 460 с.

86. Цифрова адженда України – 2020 («Цифровий порядок денний» – 2020): Концептуальні засади (версія 1.0). URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>.

87. Fedotov A., Voloshyna M. Reformation of the institutional anti-corruption system in the context of european integration transformation. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2019. Vol. 5(1). P. 224–232. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-1-224-232>

88. Protect the Internet. URL: <https://www.manrs.org>

89. Prozorro. URL: <https://prozorro.gov.ua>

90. Smirnova N. E-Government against Corruption Risks in Ukraine Community. *Public Administration Aspects*. 2022. № 10(3). P. 31–41. <https://doi.org/10.15421/152217>

91. USAID Guide to Countering Corruption Across Sectors. September 27, 2022. URL: <http://surl.li/jxxot>